

Gorenjski Glas

PETEK, 12. MAJA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 38, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Prvi korak do razpršenega hotela

Zavod za turizem in kulturo Kranj je v starem mestnem jedru Kranja odprl Jenkovo rezidenco, ki bo del nastajajočega razpršenega hotela. V t. i. kulturni namestitvi poleg Jenka v ospredje postavljajo tudi trajnost.

SIMON ŠUBIC

Kranj – V Kranju želijo turistično ponudbo starega mestnega jedra dopolniti z razpršenim hotelom. Ta teden so tako odprli njegovo prvo nastanitveno enoto – Jenkovo rezidenco. V hiši, v kateri je živel in umrl pesnik Simon Jenko, je Zavod za turizem in kulturo Kranj (ZTKK) z vložkom 50 tisoč evrov uredil apartma velikosti 40 kvadratnih metrov, ki ga je za 120 evrov na noč mogoče najeti tudi na spletni platformi Booking.com; v prvem tednu so že prejeli dve večdnevni rezervaciji.

»V Kranju smo lahko ponosni, da smo dobili prvo sobo razpršenega hotela. O tem smo že dolgo časa razmišljali in končno je prišla ideja ZTKK, da bi Jenkovo sobo prenovili v Jenkovo rezidenco. To je zelo velikega pomena za oživiljanje starega Kranja,« je ob odprtju prostorov povedal kranjski župan Matjaž Rakovec.

Po besedah direktorja ZTKK Klemna Malovrha je Jenkova rezidenca kulturna namestitve, v kateri gost poleg tega, da prenoči in si kaj skuha, tudi kulturno podoživlja sam prostor. »Na stenah so Jenkove pesmi,

goste tudi pozivamo, naj zapišejo svoje misli podoživljanja nastanitve, mogoče z nekim umetniškim pridihom. Te misli bomo skušali kasneje zbrati v zbirko in jo ponuditi v ogled naslednjim gostom. Del nastanitve je tudi izložbeni prostor, kjer bo mogoče videti vsebine, ki se nanašajo na Simona Jenka. Vsak gost dobi tudi posebno darilo s ključkom, na katerem je pet pesmi Simona Jenka in pozdravni nagovor pesnikovega sorodnika Anžeta Zevnika, ki povabi gosta k raziskovanju samega prostora.«

► 3. stran

Z odprtjem Jenkove rezidence uresničujejo idejo o vzpostavitvi razpršenega hotela v starem mestnem jedru Kranja. Na sliki (z leve): Rudi Zevnik, Matjaž Rakovec in Klemen Malovrh. / Foto: Gorazd Kavčič

Kljub izzivom odlično poslovanje

Gorenjsko gospodarstvo je kljub visoki inflaciji v minulem letu ponovno zabeležilo dobre rezultate in ostaja optimistično naravnano.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Za gospodarstvom je ponovno leto prilagajan, ki ga je krojila visoka rast indeksa cen življenjskih potrebščin ter visoke cene energentov. Kljub temu po besedah vodje kranjske izpostave Ajpesa Zdenke Kajdiž podjetniška klima na Gorenjskem ostaja optimistično naravnana.

Gorenjske gospodarske družbe so v minulem letu ustvarile skupne prihodke v vrednosti 9,97 milijarde

evrov, s čimer se nadaljuje trend rasti v zadnjih letih. Gre za dvajsetodstotno rast prihodkov glede na leto

2021, ob upoštevanju inflacije pa so zabeležile desetodstotno povečanje.

► 9. stran

AZU.si
ELEKTRIČNA
KOLESA
AKCIJA!!
750Wh

Priloga: SLOVENIJA – DEŽELA ČEBEL

Strani: 5, 6 in 7

Miele

ETIS

Pečice in kuhalne plošče Miele

Kuhajte kot še nikoli doslej - ustvarjajte nemogoče.

Spoznavite pečice in kuhalne plošče Miele z inovativno tehnologijo in funkcijami.

Vabljeni na individualno svetovanje v salon ETIS Kranj.

PE Kranj, Ljubljanska c. 30
T: 04 235 50 50
www.etis.si

<p>GORENJSKA</p> <p>Avtobus zopet vozi do bolnišnice</p> <p>Od ponedeljka linije medkrajevnega javnega avtobusnega prometa zopet vozijo do končnega avtobusnega postajališča pri bolnišnici na Golniku, so sporočili iz podjetja Arriva.</p> <p>4</p>	<p>ŠPORT</p> <p>Vrnitev na krilih navijačev</p> <p>Po sezoni igranja med drugoligaši so košarkarji ECE Triglava na krilih navijačev dokazali, da sodijo med slovensko košarkarsko elito, kljub mladosti pa so prava ekipa tudi zunaj igrišča.</p> <p>8</p>	<p>GG+</p> <p>Trenutek moraš enostavno ujeti</p> <p>V Jakopičevem sprehajališču radovedne poglede privablja osemindeset fotografij svetovno znanih športnikov, ki jih je v razstavo stkal športni fotograf Samo Vidic z Bleda.</p> <p>16</p>	<p>ZANIMIVOSTI</p> <p>Katrcna na dobrodelni poti</p> <p>Katrcna, ki je bila nekoč v lasti nekdanjega predsednika države Boruta Pahorja in nato družine Fratar iz Dravograda, z novim lastnikom Tomažem Habjanom iz Selc nadaljuje dobrodelno pot.</p> <p>24</p>	<p>VREME</p> <p>Vse dni bo spremenljivo do pretežno oblačno s pogostimi krajevnimi padavinami. Razmeroma sveže bo.</p> <p> 8/16 °C</p> <p> jutri: oblačno s padavinami</p>
---	--	--	---	---

V spomin

Ivan Bizjak

(1956–2023)

Danes popoldne bodo na pokopališču v Preddvoru pokopali Ivana Bizjaka, ki je bil v času osamosvajanja Slovenije in nastajanja nove države med vodilnimi in med ljudem najbolj poznanimi politiki. Svoj zemeljski mir je našel v domači občini in v domači župniji, saj je bil rojen januarja leta 1956 na Cucovi domačiji na Zgornji Beli, kjer si je tudi zgradil svoj dom.

Pokojni Ivan, za znanca tudi Ivo, se je po maturi na kranjski gimnaziji vpisal na ljubljansko Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, kjer je študiral matematiko. Uspešno jo je končal in v svoji stroki našel poklicni izziv: najprej v takratni Iskri Avtomatika in kasneje v Iskri Delta. Že med študijem in kasneje v poklicu je rad pogledal čez plot gospodarstva in stroke v družbene odnose in politiko. Leta 1989 je postal član takratne stranke Slovenski krščanski demokrati in tudi njen podpredsednik. Leta 1990 je bil izvoljen za poslanca tedanje skupščine in prevzel vodenje enega od treh domov – zbor občin. V tedanjih zapletenih družbenih razmerah, ko se je iskalo sožitje starih in novih političnih sil ter pogledov ter skupno pot v prihodnost, je pokazal svojo miselnost širino in sposobnost dogovarjanja. Zavračal je skrajnosti. Ljudje so ga zaradi tega cenili. Zato ne preseneča, da se je leta 1992 v predsedniški tekmi z 21 odstotki prejetih glasov najbolj približal absolutnemu zmagovalcu Milanu Kučanu. Odločno je vstopil v slovensko politiko: leta 1993 kot minister za notranje zadeve, vendar je leto kasneje zaradi afer odstopil, in leta 2000, ko je prevzel dolžnost ministra za pravosodje. Vmes je na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani uspešno zagovarjal magistrsko nalogo na temo vpliva varuha človekovih pravic oziroma ombudsmana na delovanje države. To področje je že dobro poznal, saj ga je leta 1994 državni zbor imenoval za prvega varuha človekovih pravic v Republiki Sloveniji. Kandidiral je tudi za drugi mandat, vendar ni prejel zadostne podpore. Nato je deloval v novi skupni stranki Slovenskih krščanskih demokratov in Slovenske ljudske stranke. Leta 2005 je izstopil z vlada slovenske politike. Izbran je bil na visoko dolžnost, na funkcijo direktorja direktorata za pravosodje in notranje zadeve Sveta Evropske unije v Bruslju. Opravljal jo je do leta 2011, potem se je vrnil v Slovenijo, se upokojil in živel na rojstni Zgornji Beli.

Slovenija izgublja z Bizjakovo smrtjo sposobnega, poštenega, izobraženega, delovnega in načelnega človeka in politika. Vlepem spominu ga ohranjamo tudi v Gorenjskem glasu. Ne samo zato, ker so bila vrata njegovega urada, bodisi kot politika, ministra, varuha človekovih pravic ali preprosto Iva Bizjaka, za nas vedno odprta, bil je namreč tudi zadnji predsednik našega časopisnega sveta. V časih, ko so po medijih na trenutke silovito udarjali z vseh strani, je trdno zagovarjal stališče, da mora ostati Gorenjski glas neodvisen časopis, v katerem je vselej prostor za objektivne in preverjene informacije, za različne ljudi in za njihova stališča.

Spoštovani Ivan, počivaj v miru in svoji deželi pod Storžičem. Domačim izrekamo iskreno sožalje!

Jože Košnjek

Destigmatizacija področja duševnega zdravja

Trije pristojni ministri so v torek predstavili aktivnosti vlade za zagotavljanje varnega okolja v slovenskih šolah kot odziv na tragične dogodke v Srbiji, ki sta jo v preteklih dneh pretresla dva strelska napada.

MATEJA RANT

Ljubljana – Na dogodke v Srbiji so se na ministrstvu za vzgojo in izobraževanje odzvali že minuli petek in se sestali s predstavniki policije s skupnim ciljem zagotavljanja občutka varnosti v slovenskih šolah. Minister za vzgojo in izobraževanje Darjo Felda, minister za zdravje Danijel Bešič Loredan in minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Luka Mešec pa so v torek napovedali še druge ukrepe, katerih cilj je poskrbeti za varno, zdravo in spodbudno okolje za zdrav in vsestranski razvoj otrok in mladostnikov.

Protokol ob zaznavi medvrstniškega nasilja

Minister Felda je poudaril, da je jasno, da so v slovenskih šolah vse oblike nasilja prepovedane in imamo tega ničelno toleranco. »V slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu imamo tudi predpisan in v večini primerov dobro delujoč protokol ob zaznavi in obravnavi medvrstniškega nasilja, ki vsebuje konkretne

Pristojni ministri obljublajo, da se bodo trudili, da bodo slovenske šole še naprej varno, zdravo in spodbudno okolje za zdrav in vsestranski razvoj otrok in mladostnikov.

Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

in pri posameznih incidentih se včasih tudi najbolj večji učitelji znajdejo v nezavestnem položaju, ko je treba hitro in odločno ukrepati. Pri tem se mu zdi ključnega pomena tudi sodelovanje z institucijami v lokalnem okolju in starši oziroma skrbniki. Opozoril je še na porast duševnih stisk pri otrocih in mladostnikih, ki

izkazalo za koristno, zato bomo s tem nadaljevali tudi jeseni. Skupaj moramo poslati še pozornejši na stiske, ki bi mlade lahko pripeljale do nasilnih dejanj.«

Širjenje sovražnosti vpliva na mlade

Po besedah ministra Bešič Loredana se mladi v sedanjem postkovidnem času soočajo s številnimi pritiski in izzivi, kar neposredno vpliva na njihovo duševno zdravje. »Zato jim je treba zagotoviti vso podporo.« Predvsem se mu zdi pomembno destigmatizirati področje duševnega zdravja, se o njem odkrito pogovarjati in ga na družbeni lestvici izenačiti s fizičnim zdravjem. Kot je pojasnil, so v pripravi novi zakoni o duševnem zdravju, o psihoterapevtski dejavnosti in o psihološki dejavnosti, poudaril je še, da so omogočili razpis 70 dodatnih specializacij iz klinične psihologije. »Moje temeljno sporočilo danes pa je, da je kakršnokoli nasilje

nesprejemljivo, tako fizično kot verbalno. Na žalost je tega tudi v najvišjem političnem vrhu preveč. Širjenje sovražnosti vpliva na mlade, še zlasti če ostane nezakazovano oziroma dobijo občutek, da je vse dovoljeno.«

Prepoznavati vzorce, ki vodijo v nasilno vedenje

Medvrstniško nasilje in duševno zdravje je po besedah Luke Mesca pogosto povezano z razmerami v družinah in s socialnimi stiskami. »Na ministrstvu zato delamo vse, da bi blažili socialno situacijo. Noben otrok ne bi smel živeti v revščini, socialni položaj ne bi smel določati njegovega življenja in prihodnosti.« Napovedal je administrativno razbremenitev centrov za socialno delo, da bodo socialni delavci lahko v večji meri pomagali ljudem na terenu. Stremijo namreč k temu, da bi prepoznavali in preprečevali vzorce, ki vodijo v nasilno vedenje, saj je to bistveno lažje kot blažiti posledice nasilja.

Na pobudo predsednika vlade Roberta Goloba so na ravnatelje osnovnih in srednjih šol naslovili tudi predlog, da se danes v času pouka organizira dan kulture nenasilja in strpnosti. Današnji dan naj bi tako v šolah izkoristili za pogovore in aktivnosti, s katerimi bodo krepili veščine kulturne medsebojne komunikacije, čustveno odpornost in ustrezne odzive ob soočanju z nasilnimi dejanji.

usmeritve in nasvete, kako preprečevati oziroma se soočiti z najrazličnejšimi oblikami nasilja v šolah. A protokol in konkretna navodila niso vedno dovolj, v vsakem posameznem primeru je vključen tudi človeški faktor

se kažejo tudi v obliki nasilnih dejanj. Kot je napovedal, se bodo osredotočili na preventivni vidik in zgodnje odkrivanje stisk pri mladostnikih. »V šolah se je med epidemijo povečalo število svetovalnih delavcev, kar se je

Preveriti bo mogoče plačilne liste

MATEJA RANT

Kranj – V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) bodo v prihodnjem tednu od ponedeljka do petka, torej od 15. do 19. maja, peto leto zapored pripravili dan odprtih vrat, v okviru katerega bodo na voljo vsem delavcem, tudi

tistim, ki o članstvu v sindikatu šele razmišljajo. Osrednjo pozornost bodo letos namenili plačam in pregledu plačilnih list, so sporočili iz ZSSS.

V štirinajstih slovenskih mestih, med drugim tudi v Kranju, bodo njihove strokovne službe na razpolago

vsem, ki bi želeli preveriti svoje plačilne liste in ugotoviti, ali je plača pravilno obračunana, ali so plačani vsi prispevki in če prejemajo vse dodatke, ki zaposlenim pripadajo, odgovarjali pa bodo tudi na kakršnakoli druga vprašanja. Vsa svetovanja bodo za vse brezplačna,

nujna pa je prijava na spletni strani: <https://www.zsss.si/tov-2023/>.

»Opozarjamo, da je število mest omejeno, zato vse, ki želijo brezplačni pregled plačilne liste in strokovno svetovanje, pozivamo k čimprejšnji prijavi,« so še dodali v ZSSS.

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme OLGA NARDIN iz Kroke.

Do konca maja zaprta priključka Lesce in Brezje

Kranj – Na gorenjski avtocesti med Podtaborom in Lescami potekajo dela, ki bodo trajala predvidoma do konca junija. V tem času je promet urejen po dveh zoženih pasovih v vsako smer. V sklopu del zapirajo tudi posamezne priključke, do konca maja bosta tako zaprta priključek Lesce (uvoz in izvoz) in priključek Brezje (uvoz in izvoz). Obvozi so urejeni po priključku Radovljica. Ob jutranjih in popoldanskih konicah ter ob koncih tedna prihaja do zgostitev prometa in zastojev.

Prvi korak do razpršenega hotela

◀ 1. stran

Po Malovrhovih besedah so v Jenkovi rezidenci poleg pesnika v ospredje postavili tudi trajnost, saj so velik del opreme kupili iz druge roke. Poleg tega bodo goste pozivali k uporabi mehke mobilnosti med raziskovanjem Kranja, varčevanju z vodo in pitju vode iz pipe, ločevanju odpadkov ...

Jenkova rezidenca je tudi prvi korak proti razpršenemu hotelu, ki ga ZTKK želi vzpostaviti v starem delu mesta. »Kranj je čez polje nabito poln, saj prenočišč ni zadosti, zato upam, da se bodo podobne zgodbe lotili tudi zasebni investitorji. Lahko ne nazadnje ponujajo Puharjevo ali Prešernovo rezidenco z neko kulturno vsebino. »Z veseljem bi jim pomagali s ciljem, da naredimo razpršeni hotel, katerega gostje lahko preko nočitev spoznajo osebnosti, ki so zaznamovale Kranj,« je pozval Malovrh. Kot je dodal, pa bodo veseli tudi namestitev, ki ne bodo imele takšne vsebine, a podoben nivo storitve.

Apartma Jenkova rezidenca se nahaja v hiši na Poti na Kolodvor 2 v Kranju, v kateri je Simon Jenko preživel zadnje dni življenja. / Foto: Gorazd Kavčič

Malovrh sicer pričakuje, da bodo letos v Kranju za beležili rekorden turističen obisk in s tem preseгли rezultat iz leta 2019, ko so ustvarili 124 tisoč nočitev.

Odprtja Jenkove rezidence in s tem dodatne predstavitve Simona Jenka so veseli tudi v Kulturnem društvu Simona Jenka – Šmonca Mavčiče, je poudaril predsednik društva Rudi Zevnik.

V Kranju so sicer med drugim še Jenkov grob v Prešernovem gaju, Jenkova ulica, Osnovna šola Simona Jenka, sprehajalna pot Jeprškega učitelja in Jenkov spomenik v Podreči, kjer namerjajo urediti tudi spominski park. Društvo vsako leto organizira Jenkove dneve in sodeluje z Društvom slovenskih pisateljev pri podelitvi Jenkovih nagrad za

najboljše pesniške zbirke.

Simon Jenko ob Francetu Prešernu in Josipu Murmu - Aleksandrovi sodi med najpomembnejše slovenske pesnike 19. stoletja, pa je poudaril slovenist Miha Mohor, ki je ob tej priložnosti na kratko predstavil Jenkovo pesnikovanje, delo in življenje v Kranju ter tudi okoliščine njegovega preživetja in slovesa.

Ni treba skakati čez ograjo

Ob nogometnem igrišču na kranjskem stadionu sta glavna vhoda na tribune zaprta le, ko ni tekem, če se to slučajno zgodi med tekmami mladih, pa je vedno odprt stranski vhod.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Pred kratkim se je naš bralec v imenu staršev in starih staršev, katerih otroci oziroma vnuki igrajo nogomet pri kranjskem Triglavu, pritožil, da med tekmami in treningi otrok ne

morejo vedno opazovati z bližnjih tribun. To se jim ne zdi prav.

»Res smo ob obeh glavnih vhodih na stransko tribuno že pred časom postavili ograje, za kar smo se odločili skupaj z Zavodom za šport Kranj. Želeli smo, da v času,

ko na igriščih ni nobene aktivnosti, ne hodijo na tribune različne skupine, ki so uničevale stole in povzročale nered. V času tekem mladincev, kadetov in dečkov pa sem navadno prisoten in vedno odprem tudi ograjo na tribune. Če je slučajno tekma med tednom in ni mene ne nikogar iz zavoda, pa včasih res ostaneta ograji pri glavnih vhodih zaprti in jih nekateri preskakujejo. To pa ni potrebno, saj je vedno odprt stranski vhod, zato

je dostop na tribune vedno mogoč,« pojasnjuje sekretar Nogometnega kluba Triglav Gorazd Kužnik.

»Na tekmah so starši, stari starši in prijatelji na tribunah dobrodošli, ob treningih pa raje vidimo, da jih ni na tribunah, saj otroci potem namesto trenerja gledajo na tribune,« še pravi Kužnik in dodaja, da se lahko starši in stari starši s svojimi vprašanji obrnejo tudi nanj in bodo skušali morebitne zadrege rešiti skupaj.

»Na tekmah so starši, stari starši in prijatelji na tribunah dobrodošli, ob treningih pa raje vidimo, da jih ni na tribunah, saj otroci potem namesto trenerja gledajo na tribune.«

Polni zagona kolesarimo v službo

URŠKA PETERNEL

Kranj – Zaživela je nacionalna pobuda Polni zagona kolesarimo v službo, ki je namenjena spodbujanju kolesarjenja kot trajnostne oblike mobilnosti in spreminjanju vsakodnevnih potovalnih navad. Izziv se je začel

8. maja, trajal pa bo en mesec. Sodelujoči bodo na spletni strani www.polnizagona.si prejemali koristne nasvete, ob izpolnjevanju tedenskih izzivov pa se bodo uvrstili v žreb za tedenske in glavne nagrade. Kot poudarjajo sponzorji projekta, s kolesarjenjem v službo lahko

Ob tem so navedli tudi podatek, da Slovenci za vzdrževanje avtomobila porabimo kar 17 odstotkov celotnega prihodka.

vsak posameznik prispeva k zmanjšanju obremenitve okolja in prometnih zastojev, hkrati pa si zagotovi tudi

bolj zdrav način potovanja. Za povrh pa prihrani denar, ki bi ga sicer namenil za gorivo in parkirnino.

K

KOMENTAR
MAJA BERTONCELJ

Zjutraj na telovadbo

Vsredo je bil svetovni dan gibanja. O pomenu gibanja in zadostne telesne aktivnosti tako odraslih kot otrok in mladostnikov slišimo veliko. Od vsakega posameznika je odvisno, koliko gibanja tudi dejansko vnese v svoj vsakdanjik. Nekomu bolj ustreza, da to počne sam, spet drugim motivacijo predstavlja skupina. Velik uspeh je pri tem doseglo društvo Šola zdravja, ki je združilo ljudi z namenom izvajanja jutranje vadbe na prostem v vseh letnih časih.

Projekt deluje že od leta 2006, leta 2009 so se registrirali kot društvo s sedežem v Domžalah. Redna vadba 1000 gibov poteka že v 93 občinah, izvaja jo 251 skupin, na zadnji dan lanskega leta so imele 4410 registriranih članov. Ob poplavi različnih spletnih različic vadb ohranjajo vadbo v živo. Večina vadečih prihaja vsak dan, se vadb veseli, saj jim pomeni še veliko več kot gibanje. Vadeči so del skupine, med seboj so postali pravi prijatelji, hodijo v hribe, praznujejo rojstne dneve, se vključujejo v družabno življenje v občini, na različnih dogodkih se skupine srečujejo tudi med seboj ... Vse to je zraslo iz njihove osnovne dejavnosti, ki seveda še naprej ostaja jutranja telovadba. Kot poudarjajo, z njo povečujejo delež gibalno aktivnega prebivalstva, vračajo voljo do življenja osamljenim in starejšim osebam, krepijo psihofizično kondicijo starejših, preprečujejo

potek kroničnih bolezni ter prispevajo k zmanjšanju tveganja za razvoj depresivnih in anksioznih motenj.

Vaje so preproste, vodijo jih usposobljeni prostovoljci s pomočjo strokovno izobraženega kadra. Gre za sklepne vaje, ki jih je sestavil dr. Nikolaj Grišin. V tridesetih minutah se razgibajo vsi sklepi telesa in vse mišične skupine. Začne se pri dlaneh, konča pri podplatih. In ne nazadnje: vadba je brezplačna. Namenjena je vsakomu, večinoma pa se je udeležujejo starejši, ki z njo tako aktivno začnejo dan. Vsako jutro telovadijo na prostem v oranžnih majicah. Oranžna barva je namreč prepoznavni znak Šole zdravja. Še posebno v času počitnic s seboj marsikdaj pripeljejo tudi vnuke in so tako zgled mlajšim generacijam. In to je pomembno. V Nacionalnem inštitutu za javno zdravje opozarjajo, da z zdravjem povezan telesni fitnes otrok in mladostnikov kaže na postopen upad deleža slovenskih otrok, ki dosegajo ustrezno raven gibalne učinkovitosti. Vsaka spodbuda za gibanje šteje, zglejdi vlečejo.

Društvo Šola zdravja si prizadeva jutranje razgibanje pripeljati v vsak kraj, vas in naselje v Sloveniji, v vseh 212 občin. Tako spodbujajo ljudi k boljši skrbi za zdravje in medsebojnemu povezovanju, ki ga danes tako zelo manjka. Kot poudarjajo, je vsak trenutek lahko nov začetek.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA
Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE
Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO
NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertoncelej, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA
Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK
Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA
Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE
Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Največ za promet in varovanje okolja

MAŠA LIKOSAR

Zgornje Gorje – Na aprilski seji so gorjanski svetniki sprejeli zaključni račun za leto 2022, ki izkazuje dobre 4 milijone evrov prihodkov ter drugih prejemkov in dobrih 5 milijonov evrov odhodkov oziroma drugih izdatkov. Prihodki so bili tako glede na veljavni proračun realizirani v 72-odstotnem deležu, odhodki pa v 70-odstotnem. Stanje splošnega sklada se je na dan 31. december 2022 zmanjšalo za dober milijon evrov in je tako znašalo dobrih 638 tisoč evrov. Gorjanska občina se tudi lani ni zadolževala, poleg tega je tekoče poravnala svoje obveznosti, na zadnji dan lanskega leta niso imeli zapadlih obveznosti.

Med lanskoletnimi večjimi in izvedenimi investicijami so bile zlasti obnove cest in komunalne infrastrukture. Nепorabljeni namenska sredstva pa so bila: najemnina od gospodarske javne infrastrukture, in sicer za magistralni vodovod Radovna v višini dobrih 376 tisoč evrov, za vzdrževanje gozdnih cest je bilo neporabljenih dobrih 35 tisoč evrov in turistična taksa dobrih 53 tisoč evrov. Tekoča poraba na odhodkovni strani je predstavlja 46 odstotkov, investicijska pa 53 odstotkov. Največji delež odhodkov je bil namenjen za promet, prometno infrastrukturo in komunikacije, in sicer 27 odstotkov, ter za varovanje okolja in naravne dediščine 20 odstotkov.

Loško je ekološko

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – V škofjeloški občini potekajo številne trajnostne aktivnosti, ki so skupaj zbrane pod okriljem znamke Loško je ekološko. Gre za trajnostno in ekološko zasnovan projekt, ki poteka skozi vse leto v več akcijah na različnih področjih. Poleg očiščevalnih akcij ter zbiranja in pravilnega ločevanja odpadkov se v projekt vključujejo tudi dejavnosti, povezane s čisto vodo,

energijo in njeno učinkovito trajnostno rabo, trajnostno mobilnostjo ter kakovostno, ekološko in lokalno pridelano hrano. V projekt se vključuje tudi lokalno in širše regijsko gospodarstvo. Informacije o projektu Loško je ekološko je moč najti na spletni strani loskoekolosko.si. Ta je sestavljena iz podstrani Voda, Zrak, Okolje in narava, Trajnostna mobilnost in Zero waste. Vse rubrike nato ponudijo še podrobnejše aktualne vsebine.

Sodelujte pri pripravi razvojnih dokumentov

Kranj – V Kranju pripravljajo nadgradnjo leta 2016 sprejete Trajnostne urbane strategije do leta 2030, obenem pa še akcijski načrt za podnebno nevtralnost in občinski program varstva okolja, saj so Kranj lani izbrali v misijo 100 evropskih mest. Ob tem Mestna občina Kranj (MOK) vabi k sodelovanju občane, da podajo oceno trenutnega stanja in načrtanega razvoja Kranja, hkrati bodo lahko predlagali, kako izboljšati kakovost bivanja v MOK in kako zmanjšati skupni ogljikov in okoljski vpliv. To lahko storijo tako, da izpolnijo spletni vprašalnik, ki je med drugim dostopen na spletni strani MOK v rubriki Ankete. Na voljo so tudi tiskani izvodi vprašalnika, in sicer v Mestni knjižnici Kranj, v sprejemni pisarni MOK in v Layerjevi hiši. V tem primeru naj sodelujoči izpolnjenega vrnejo na isto mesto, kjer so ga prevzeli, ali pa ga pošljejo po pošti na naslov: Mestna občina Kranj, Slovenski trg 1, 4000 Kranj, s pripisom »Podnebno nevtralen Kranj«. Rezultate ankete, ki bo aktivna do 15. maja letos, bodo v MOK uporabili kot eno od pomembnih podlag za pripravo prej omenjenih razvojnih dokumentov.

Pridobili sredstva za obnovo

Kamnik – Občina Kamnik je na razpisu Fundacije za šport pridobila dobrih šestdeset tisoč evrov za prenovo športnega parka Vrhpolje. Kot so sporočili z občinske uprave, poteka postopek za izbiro izvajalca del, rok za prijavo pa poteče 17. maja. Načrtujejo, da se bodo dela začela v drugi polovici junija.

Gorenjski upokojenci pojejo

Radovljica – V soboto, 13. maja, z začetkom ob 11. uri bo v Baročni dvorani Radovljiške graščine potekala revija pevskih zborov Gorenjski upokojenci pojejo 2023.

Ne v zidove, vlagati je treba v paciente

Na Jesenicah so govorili o gradnji nove regijske bolnišnice. Pa jo Gorenjska sploh potrebuje?

URŠKA PETERNEL

Jesenice – »Živimo v strahoviti krizi – 140.000 ljudi nima osebnega zdravnika, čakalne dobe so daljše od enega leta, pomanjkanje zdravstvenega kadra je ogromno. Da bi v tem času, ko potrebujemo denar za paciente, skrajševanje čakalnih dob in nove zdravstvene delavce, ta denar vlagali v zidove, je zame absolutno nesprejemljivo,« je na sredini okrogli mizi na Jesenicah dejal Dušan Keber, zdravnik in nekdanji zdravstveni minister, danes tudi predstavnik civilne iniciative Glas ljudstva. Okroglo mizo z naslovom Jesenice – regijsko zdravstveno središče je pripravila Občina Jesenice,

Sodelujoči na okrogli mizi so si bili enotni, da bi izguba bolnišnice za Jesenice pomenila katastrofo in da bodo storili vse, da ostane na sedanji lokaciji.

na njej pa so ponovno opozorili, da bolnišnica mora ostati na Jesenicah. To so z več različnih vidikov poleg Dušana Kebra argumentirali tudi novinar Janez Markeš, dolgoletna zdravnik v Splošni bolnišnici Jesenice Marija Mulej in jeseniški župan Peter

Novinar Janez Markeš, nekdanji zdravstveni minister Dušan Keber, jeseniški župan Peter Bohinec in zdravnica Marija Mulej / Foto: Nik Bertonec

Bohinec. Vsi sodelujoči so Jeseničani oziroma so, tako kot Keber, vsaj del življenja preživeli na Jesenicah.

Ni potrebe po gradnji

Poudarili so, da v današnjem času ni nobene potrebe po gradnji nove regijske bolnišnice, za katero si prizadevajo tudi v Kranju in Radovljici. Prepričani so, da je treba razvijati in nadgraditi bolnišnico na sedanji lokaciji na Jesenicah. Ne nazadnje so v zadnjih letih v njeno posodobitev vložili okrog trideset milijonov evrov, v bližini sta tako srednja zdravstvena šola kot fakulteta za zdravstvo, zelo pomemben pa je tudi socialno-družbeni vidik, ne nazadnje je Splošna bolnišnica Jesenice drugi največji zaposlovalec

v občini. Ob tem so se tudi vprašali, ali Gorenjska sploh potrebuje novo regijsko bolnišnico. Zdravnica Marija Mulej je navedla, da ima jeseniška bolnišnica 262 postelj, a jih uporablja le 140. Poleg tega je na Gorenjskem v Kliniki Golnik 190 postelj, 155 jih ima psihiatrična bolnišnica v Begunjah, 56 pa Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj. Skupaj je to 665 postelj in poraja se vprašanje, ali je potrebno še dodatnih 600. Dušan Keber je ob tem menil, da bi Gorenjci bolj potrebovali dodatne centre za dnevno diagnostiko, saj ljudje želijo priti do diagnoze, ne ležati v bolnišnici, je dejal.

Opozorili so tudi na pomanjkanje kadra, že danes v državi primanjkuje vsaj

tisoč zdravnikov. Kako bodo torej zagotovili kader za morebitno novo regijsko bolnišnico, so se vprašali. Novinar Janez Markeš je ob tem poudaril, da Jesenice bolnišnice nikakor ne smejo dati, vprašal pa se je tudi, kakšna ozadja, motivi in lobiji vodijo oblast, da si prizadeva za tako drago investicijo, in to v času, ko se je zdravstvo začelo sesedati samo vase. »Velika igra se igra na ravni velikih strank,« je menil in dodal, da se pri tako velikih projektih leviča in desnica neverjetno dobro razume ta ... Župan Peter Bohinec pa je ob tem opozoril, da so Jesenice izvzete iz dogovarjanj na ministrstvu za zdravje, kjer da si kljuko podajajo predstavniki Kranja in Radovljice.

Avtobus zopet vozi do bolnišnice

Od ponedeljka avtobus medkrajevnega javnega prometa zopet vozi do končnega avtobusnega postajališča pri bolnišnici na Golniku, sporočajo iz Arrive.

MAŠA LIKOSAR

Golnik – Po tem, ko je bila linija do končnega avtobusnega postajališča pri bolnišnici na Golniku v začetku februarja ukinjena, so jo na Arrivi minuli ponedeljek znova vzpostavili. Linija naj bi bila po besedah predsednika Krajevne skupnosti Golnik Marka Ramljaka ukinjena zaradi oteženega obračanja avtobusa. »Na mestu, kjer avtobus obrača, so vozniki neprimerno pakirali avtomobile, s čimer so praktično zaprli pot in onemogočili, da bi avtobus obrnil,« je dejal.

Linija je bila sicer izrednega pomena zlasti za starejše in osebe, ki so težje gibljive,

Na obračališču za avtobuse je parkiranje prepovedano.

/ Foto: Tina Dokl

saj so jo uporabljali za obisk tamkajšnje bolnišnice. Druga avtobusna postaja,

Golnik bloki, je od nje oddaljena več sto metrov, obenem terja vzpon po klančini,

kar pa je bilo, kot je poudaril Ramljak, za starejše zelo neugodno.

Predstavniki KS Golnik, Klinike Golnik in Mestne občine Kranj so zato podali pobudo na Arrivo, da znova vzpostavi linijo, čemur so prisluhnili. Obenem so poskrbeli tudi za to, da je obračališče vidneje označeno. Ograjeno je s trakom, na novo so zarisane črte, poleg tega so namestili tablo, ki označuje, da je mesto namenjeno le za avtobuse, parkiranje pa je prepovedano. »Redarji bodo redno nadzorovali, ali so na obračališču parkirani avtomobili, in če bodo, bodo kršitelje tudi kaznovali z globo,« je še dodal Ramljak.

SLOVENIJA – DEŽELA ČEBEL

Dediščina, ki nas bogati in uči

Dvajsetega maja, ob obletnici rojstva Antona Janše, pionirja sodobnega čebelarstva, bomo šestič praznovali svetovni dan čebel, ki so ga Združeni narodi leta 2017 razglasili na pobudo Slovenije. Novo veliko priznanje je vpis slovenskega čebelarstva na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine.

ANA JAGODIČ DOŽAN

Radovljica – Slovesna podelitev listine o vpisu čebelarstva na Unescov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva je bila v Radovljici. »Dogodek, ki smo ga gostili v Čebelarstvenem muzeju ob dnevu Zemlje, je bil veličasten. Zgodovinski za Slovenijo,« je prepričana dr. Petra Bole, direktorica Muzejev radovljiške občine. »Vpis Čebelarstvo v Sloveniji, način življenja je priznanje vsem generacijam čebelarjev. Tudi tistim, ki so slovensko čebelarstvo ponesli v svet. Je izjemnega pomena tako za Slovenijo kot tudi za svet. Čebelarstvo ima

bogato zgodovino, ki je močno prepletena s kulturo in umetnostjo.« Kot je še poudarila, je čebelarstvo in čebelarstvu v času podnebnih sprememb treba posvečati posebno pozornost, prav posebej pa negovati tradicionalno čebelarstvo, način življenja v sožitju z naravo. »Danes pa pomemben segment čebelarstva predstavljajo še urbani čebelnjaki.«

Ob svetovnem dnevu čebel bo radovljiški muzej tradicijo čebelarstva predstavil v Pragi. »V Narodnem kmetijskem muzeju pripravljamo mednarodno razstavo, na kateri bomo predstavili čudoviti svet kranjske čebele, slovensko dediščino čebelarstva, pomen čebel

kot opravevalk.« Tudi sicer je letošnje leto po besedah sogovornice mednarodno obarvano. »Po predstavitvi na Dunaju in v pobratenih čeških Ivančicah potujemo z razstavo o čebelah in čebelarstvu v Berlinu, kjer bomo skupaj s Slovenskim etnografskim muzejem eno leto gostovali v Mestnem muzeju. Pokazali bomo prav vse naše teme, od panjev, čebelnjakov, poslikanih panjskih končnic, kranjske čebele, sveta opravevalcev do modnega oblikovanja na temo čebel.«

V Čebelarstvenem muzeju pa bodo svetovni dan čebel zaznamovali z razstavo Posavskega muzeja Brežice, ki poudarja ženske v

čebelarstvu. »Predstavlja zanimivo čebelarstvo Slavo Račič (1920–2019), ki je za svoje čebelarstvo prejela odlikovanje reda Antona Janše I. stopnje za posebne zasluge za dvig slovenskega čebelarstva, najpomembnejše in najvišje odlikovanje Čebelarstvene zveze Slovenije. Čebelarila je sama v velikem obsegu, znanje pa intenzivno predajala mladim,« je pojasnila Boletova, tudi avtorica interaktivno-doživljajske razstave Živeti skupaj. O čebeli in človeku, ki so jo v popolnoma prenovljenem muzeju v sodelovanju s številnimi partnerji, institucijami, čebelarji in posamezniki odprli pred dvema letoma. Lani

Stalna razstava v Čebelarstvenem muzeju ima naslov Živeti skupaj. O čebeli in človeku. / Foto: Miran Kambič

je prejela Valvasorjevo nagrado, mednarodno nagrado Going Green Global in bila nominirana za nagrado za najboljše dosežke slovenskih muzejev Živa.

Stalno razstavo so dopolnili še z istoimensko monografijo, ki je izšla v angleškem in slovenskem jeziku, ter nadgradili s projektom in knjigo Svet opravevalcev. »V sodobnem času se

zanimanje za čebele povečuje – ne samo zaradi njihovega pomena pri opravevanju rastlin, temveč tudi zaradi vse večjega zavedanja o njihovi ogroženosti. Vendar opravevalke niso samo medonosne čebele, nepogrešljive so tudi druge žuželke: čmrlji, čebele samotarke, metulji in naključni obiskovalci cvetov,« je spomnila dr. Petra Bole.

ČEBELARSKA ZVEZA SLOVENIJE, BRDO PRI LUKOVICI 8, LUKOVICA

Okusite pravega - na svetovnem trgu skoraj polovica medu ponarejenega, zato potrošniki pozor!

Evropska komisija je podprla projekt »From the Hives«, v okviru katerega so naredili raziskavo o pristnosti uvoženega medu v državi EU. V raziskavo je bilo vključenih 16 članic EU ter Švica in Norveška. Med novembrom 2021 in februarjem 2022 so zbrali 320 vzorcev uvoženega medu in jih poslali v uraden laboratorij, kjer so jih analizirali na pristnost. Pri 147 vzorcih (46%) so vzpostavili sum na potvorjenost s sladkornim sirupom. Največ potvorjenih vzorcev je bilo uvoženih iz Kitajske (66 od 89, kar je 74%). Odkrili pa so tudi potvorjene vzorce iz Ukrajine, Argentine, Mehike, Brazzilije, Turčije, Urugvaja, Velike Britanije in še nekaj posameznih vzorcev iz drugih držav.

Izjemno pomembno delo za zaščito potrošnika opravlja tudi Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, ki je pred kratkim v sklopu redne letne kontrole medu razkrila 260 ton ponarejenega medu iz Kitajske, kateremu je bil dodan nizkocenovni sladkorni sirup. Potvorba je bila ugotovljena pri vzorčenju medu iz pošiljke v Luki Koper, ki je bila namenjena italijanskemu kupcu. V kolikor ponarejenega medu nebi ustavili, bi se preko različnih posrednikov in polnilcev lahko znašel tudi na našem trgu. V lanskem letu so na pristnost analizirali 20 vzorcev medu, od tega so štiri kazali znake potvorbe.

Zaradi številnih medov z vprašljivim poreklom na trgu potrošniku svetujemo, da kupuje med pri čebelarju iz njihovega lokalnega okolja. Ob nakupu na trgu pa predlagamo, da ste pozorni na državo porekla, svetujemo vam, da izberete državo porekla: SLOVENIJA! Večina slovenskih čebelarjev toči med v posebne kozarce za

med slovenskega porekla, katerega poreklo in kakovostne parametre v skladu s pravilnikom kontrolira ČZS. Korak dlje pa lahko storite z nakupom medu pri čebelarju, ki je tudi koristnik evropske sheme kakovosti, saj je višja kakovost njegovega medu dodatno preverjena. Med, ki je vključen v shemo kakovosti, prepoznamo po prelepki na pokrovu kozarca, ki vključuje evropski simbol kakovosti »zaščitena geografska označba« za Slovenski med ali »zaščiteno označbo porekla« za Kraški in Kočevski gozdni med. Seznam čebelarjev, ki pridelujejo med iz sheme kakovosti, je dostopen preko QR kode. V Sloveniji imamo odlično čebelarstvo in še vedno biotsko zelo pestro in neokrnjeno naravo. Ta dva dejavnika sta osnova za to, da večina medu naših čebelarjev ustreza višjim kriterijem kakovosti v primerjavi s standardi, ki jo opredeljuje Evropska direktiva o medu. Tako med slovenskih čebelarjev brez težav dosega tudi parametre iz pravilnikov evropskih shem kakovosti.

Predsednik ČZS, Boštjan Noč, je v zvezi s tem povedal: »Čebelarstvo Slovenije je spet dokazalo svoje vizionarstvo. Že leta 2018 je ČZS Ministrstvu za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije uradno predstavila pobudo glede nujnosti enotnega označevanja medu na evropskem trgu. Naš predlog je bil, da mora biti na vsakem medu na trgu natančno označeno poreklo medu s točno navedbo države porekla, če gre za mešanice pa naj se navede točen % mešanic medu iz posameznih držav. Po našem mnenju si potrošnik zasluži, da je informiran, od kje prihaja med, ki ga kupuje. Veseli nas, da sedaj ta naš predlog že podpirajo tudi pristojne institucije EU in da je naš predlog ena ključnih zadev v boju proti ponarejenemu medu in predvsem v smeri zaščite potrošnika.« Podpredsednik mednarodne čebelarstvene organizacije Apimondie, dr. Peter Kozmus, je poudaril: »Ponarejeni medu na svetovnem trgu so trenutno največja težava svetovnega čebelarstva. Na svetovnem

čebelarstvenem Kongresu Apimondia 2019 smo vse vzorce medu, ki so prispeli na ocenjevanje, natančno pregledali in kar 43 % medu je bilo prepoznanega kot ponaredek. Rezultati so s tem jasno izkazali, da je na trgu skoraj polovica medu potvorjenega, posledično pa imajo kupci veliko težavo, kako priti do pravega medu. Še posebej ob poznavanju dejstva, da ljudje želimo jesti več medu, kot ga je mogoče pridelati. V Apimondii si prizadevamo za visoke standarde pridelave medu in njegovo preverjanje na poti od čebelarja do kupca. Predvsem slednje je nujno za učinkovito delovanje nadzornih služb, ki bodo le z natančnimi analizami sposobne prepoznati ponaredek medu na trgu in jih učinkovito odstranjevati. Pomemben napredek bo dosežen z natančnejšim označevanjem medu v EU, vendar mora temu slediti tudi učinkovita diagnostika, ki bo sposobna nadzora sledljivosti.«

Čebelarstvena zveza Slovenije

Okusite pravega

Izberajte med iz evropskih shem kakovosti.

SLOVENSKI MED
z zaščiteno geografsko označbo

KOČEVSKI GOZDNI MED
z zaščiteno označbo porekla

KRAŠKI MED
z zaščiteno označbo porekla

ENJOY IT'S FROM EUROPE

Za smernice zdravega prehranjevanja obiščite spletno stran

Sofinancira Evropska unija

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE, KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE KMETIJSKE PROIZVODE.

Čebelji pridelki krepijo zdravje

V apiterapiji se poleg medu, ki je najbolj znan in razširjen čebelji pridelek, uporabljajo tudi cvetni prah, propolis, čebelji vosek, matični mleček, apilarnil, čebelji strup in žive čebele.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Domžale – »Med se je v preteklosti uporabljal (le) kot zdravilo, saj ima vrsto koristnih snovi – poleg mineralov, vitaminov in enostavnih sladkorjev vsebuje tudi encime. Vendar le, če ga ne segrevamo. Tudi tistih 'magičnih' štirideset stopinj Celzija je preveč, da bi ohranil svoje zdravilne učinkovine. Če ga čebelar segreje, da ga lažje dobi iz sodov, ko kristalizira, ni več primeren za terapevtsko rabo. Tak med ni več zdravilo,« nam je razložila Nika Pengal, poklicna čebelarica in apiterapevtka. Pravi, da so ji čebele spremenile življenje. »Spoznati sem jih začela, ko sem iskala službo in pomagala starejšemu čebelarju.« Ker jo je čebelarjenje povsem prevzelo, je opravila tečaj za čebelarja in pridobila nacionalno poklicno kvalifikacijo, lastna izkušnja z zdravjem pa jo je spodbudila, da se je

Nika Pengal je diplomirana dediščinarka, vendar se je (povsem) posvetila čebelarstvu.

/ Foto: osebni arhiv

začela poglobljati v apiterapijo. »Ves čas sem bila slabokrvna, po operaciji na rodilih so mi poleg tablet za zvišanje vrednosti železa v krvi predlagali hormonsko terapijo,

vendar nisem bila za to. Odločila sem se, da si pomagam s čebeljimi pridelki. V tistem času je bilo razpisano tudi izobraževanje za drugo generacijo apiterapevtov.«

Zdaj z apiterapijo pomaga drugim. »Gre za zdravljenje s čebelami in čebeljimi pridelki. To pomeni, da vemo, kako se pridelke pravilno pridobiva, shranjuje in uporablja.

Cvetni prah je na primer res lažje shraniti, če ga posušiš, vendar se s tem izgubi kar 70 odstotkov zdravilnih učinkovin. Če kruh debelo namažemo z medom, bo učinek drugačen, kot si morda želimo – da bo pripomogel k dobremu počutju, saj v tem primeru deluje kot kepa, ki obremeni želodec, sploh otroškega. Apiterapija, ki ji rečemo tudi apimedicina, lahko deluje preventivno, če čebelje pridelke uporabljamo v vsakdanjem življenju na pravilen način, lahko pa nam tudi pomaga, ko in če pride do obolenja ali pri rehabilitaciji – v tem primeru s čebeljimi pridelki podpremo imunski sistem. V Sloveniji je apiterapija priznana kot dopolnilo uradni medicini. Pomagajo nam seveda lahko le neoporečni pridelki, pridelani v lokalnem okolju na sonaraven način.«

O pridobivanju in uporabi čebeljih pridelkov je Nika Pengal napisala tudi knjigo (skupaj z Anžetom

Gallusom Petelinom) z naslovom Skrivnosti Gospodične Medične. »Z zgodbo iz vsakdanjega življenja, ki temelji na tradiciji in edinstvenosti slovenskega čebelarstva, sem želela čim širši krog ljudi seznaniti, kaj vse nam dajejo čebele, kako nam pomagajo do izboljšanja počutja in zdravja. Obstaja namreč kar nekaj zgodb o čebelah, ki se dotikajo predvsem njihovega življenja, nobene pa ni bilo na temo uporabe čebeljih pridelkov. Knjigo lahko berejo otroci, starši, stari starši... Čebelarstva zveza Slovenije jo je izbrala tudi kot dodatni učni pripomoček oziroma priročnik za mentorje čebelarstva.«

Kot nam je še povedala, opaža, da se ozaveščenost o čebeljih pridelkih in samem pomenu čebel izboljšuje. »Odkrivamo potvorbe medu, potrošnike zanima, kako so pridobljeni pridelki. Zdi se mi tudi, da čebelarjenje ni več samoumevno, kar je bilo morda čuti v preteklosti. K temu je veliko pripomogel svetovni dan čebel. Gre za svetovno gibanje v smeri njihovega ohranjanja. Čebelarji poudarjamo, da brez čebel ne bo življenja. In res ga ne bo, saj je od njih odvisna ena tretjina hrane.«

Čebelarški razvojno-izobraževalni center v Lescah

Nad centrom si obiskovalci lahko ogledajo čebelnjak in medoviti vrt, zasajen s pisanimi medonosnimi rastlinami.

ČEBELARSKI CENTER GORENJSKE

E-pošta: cebelarski.center@gmail.com

Uprava: 031 628 499

Trgovina in kavarna: 040 589 488

Semenjalnica: 069 829 622

Masažni salon: 040 720 099

Čebelarški center Gorenjske

Čebelarški center Gorenjske v Lescah s svojimi dejavnostmi že dobro desetletje pomembno vpliva na razvoj gorenjskega in tudi slovenskega čebelarstva. Vse od ustanovitve gosti številne dogodke in prireditve s področja čebelarstva. S svojo ponudbo pa predstavlja tudi stičišče za vse, ki se ukvarjajo s čebelarstvom, in tudi tiste, ki jih zanimajo čebele in narava nasploh.

Center, ki so ga pred desetimi leti zgradili v Rožni dolini v Lescah, je najprej seveda »dom« gorenjskih čebelarjev. Zanje pripravljajo strokovna predavanja, dvakrat tedensko je tam odprta pisarna javne svetovalne službe Čebelarstva zveze Slovenije, v centru imata prostore Čebelarstva zveza Gorenjske in Čebelarstvo društvo Radovljica.

Trgovina Medena vila

Čebelarjem je na voljo tudi predelava voska v satnice, ki jo opravljajo v kletnih prostorih centra, v trgovini Medena vila v pritličju pa lahko kupijo vso opremo, ki jo potrebujejo za svoje delo. Medena vila je sicer dobro založena tudi z različnimi vrstami slovenskega medu in drugimi čebeljimi pridelki ter bogatim darilnim programom.

Semenjalnica in masažni salon

Med drugim je tako v trgovini mogoče kupiti semena graha in fižola iz Semenjnice, hranilnice ekoloških semen, ki ima prav tako prostore v čebelarškem centru. Ponudbo centra dopolnjuje masažni salon maserja Denisa Debeljaka, ki izvaja manualne tretmaje in masaže.

Kavarna s pogledom na čebelnjak in medoviti vrt

Med rednimi in naključnimi obiskovalci ter tudi številnimi domačini je zelo priljubljena kavarna

Medena vila, ki ima tudi čudovito teraso s pogledom na čebelnjak in medoviti vrt, zasajen s pisanimi medonosnimi rastlinami. V bogati ponudbi medenih pijač so med drugim na voljo tudi zeliščni čaji, ki jih v svojem Vrtno okusov v Gorjah pripravlja Mateja Reš. Kavarna je odprta vsak delavnik med osmo zjutraj in deveto zvečer, ob sobotah pa v dopoldanskem času; od letos je nekaj miz postavljenih tudi ob vhodu v center.

Pestro dogajanje v dvorani

Pomemben del pestrega nabora dejavnosti se dogaja tudi v prostorni in dobro opremljeni dvorani, kjer poleg predavanj za čebelarje potekajo tudi številne delavnice in dogodki, na katerih se širi predvsem znanje o pomenu čebel in biotski raznovrstnosti. Dvorano je mogoče tudi najeti.

Kot je povedala upravnica centra Špela Kalan, je veliko zanimanja tudi za vodene ogledne centre, tako za skupine kot posameznike. Ogledi, ki so mogoči po predhodnem dogovoru, so prilagojeni vsakokratnim obiskovalcem, vključujejo pa tudi ogled čebelnjaka in degustacijo medu.

Čebelarški center Gorenjske v Lescah organizacijsko deluje kot del Ljudske univerze Radovljica, ki nekatere od svojih številnih izobraževalnih dejavnosti izvaja tudi na tej lokaciji.

Ohranjajo tradicijo

V Sloveniji je dvanajst tisoč čebelarjev in več kot dvesto čebelarških društev, na osnovnih in srednjih šolah pa deluje okoli sto šestdeset čebelarških krožkov, ki so pomemben člen pri ohranjanju tradicije čebelarstva in narave.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Cerklje – Na Osnovni šoli Davorina Jenka Cerklje čebelarški krožek deluje neprekinjeno od leta 1986. »V tem obdobju se je zvrstilo kar nekaj mentorjev: nekaj je bilo pedagogov, nekaj pa čebelarjev. Pred menoj je bil mentor čebelar in takratni predsednik Čebelarškega društva Cerklje Franci Strupi.« Tudi Boris Jereb, ki krožek vodi dvanajsto leto, je čebelar, član omenjenega društva. »Čebele so zame čudež narave. Ob njih se lahko človek stalno uči. V okviru krožka lahko svoje znanje in tradicijo čebelarjenja prenašam na mlajše.« Vsebine in aktivnosti, ki jih izvajajo skozi šolsko leto, predlaga Čebelarška zveza Slovenije. »Pri krožku uporabljamo učbenik in delovni zvezek Čebela se predstavi. Večino

časa namenimo spoznavanju čebel in njihovega življenja, kaj se dogaja v panju, kaj zunaj njega, kakšne so naloge čebelarja ... Ob tem učenci spoznajo še veliko drugega, s čimer se čebelarji srečujemo pri delu s čebelami.« Pred petimi leti so se v društvu odločili, da vsi krožkarji, če želijo, postanejo njihovi člani. »V zadnjih letih je kar nekaj krožkarjev že začelo čebelariti,« je zadovoljen Jereb. Svoje znanje mladi cerkljanski čebelarji uspešno dokazujejo tudi na tekmovanjih.

Učni čebelnjak

Praktično izobraževanje je doslej potekalo v društvenem čebelnjaku, z uspešnim sodelovanjem na razpisu, ki ga v okviru projekta #PRVA čebela organizirata PRVA Pokojninska družba in Čebelarška zveza Slovenije, pa so v letošnjem maju kot prvi

na Gorenjskem v tem projektu prejeli učni čebelnjak. »Gre za pomembno pridobitev – ne le za krožek,« je prepričan Jereb. »Z življenjem in pomenom čebel ter čebelarjenjem bomo lahko seznanjali širši krog – otroke, ki obiskujejo vrtec, učence, njihove starše, ostale občane in druge.«

»Projekt je naš prispevek za bolj zelen in bolj zdrav jutri. Z učnimi čebelnjaki že četrto leto spodbujamo čebelarstvo znanje med mladimi in pomagamo ohranjati pomembno slovensko tradicijo, obenem smo s pomočjo zavarovalncev posadili vrč kot dvesto tisoč medovitih rastlin, ki bodo cvetele skupaj z novimi generacijami,« je pojasnila Katerina Steiner, vodja komunikacij v skupini PRVA. Dvanajstim društvom oziroma šolam, ki so že prejele učne čebelnjake, se ob

V teh dneh učni čebelnjak, ob katerem je Boris Jereb, dobiva končno podobo. / Foto: Gorazd Kavčič

letošnjem svetovnem dnevu čebel pridružujejo nova štiri društva oziroma osnovne šole. »Tudi letos nas je razveselil izjemno dober odziv na razpis, saj se je prijaviло rekordno število, enajst čebelarških društev, ki potrebujejo učni čebelnjak. S tem dokazujejo, da jim je mar za vzgojo čebelarškega podmladka in da se zavedajo, da samo s teoretičnim znanjem preprosto ne gre,« meni predsednik

Čebelarške zveze Slovenije Boštjan Noč.

V Cerkljah bodo nov čebelnjak, ki je dobil mesto v sadovnjaku med osnovno šolo in glavno cesto, v uporabo predali v sredo, 17. maja. »Ker je prvenstveno namenjen šoli, bo slovesno odprtje v dopoldanskem času v bližini učnega čebelnjaka, v primeru slabega vremena pa predvidoma v Kulturnem hramu Ignacija Borštnika. Osnovnošolci in otroci iz

Vrtca Murenčki bodo pripravili tudi kulturni program.« V soboto, 20. maja, na svetovni dan čebel, bodo čebelarji pridobitev predstavili širši javnosti. »Če ne bo ponagajalo vreme, bo pred osnovno šolo Cerkljanska tržnica, mi pa bomo imeli med 9. in 12. uro dan odprtih vrat. Ob učnem čebelnjaku bomo obiskovalcem predstavili čebelji svet in delo čebelarja, na voljo pa bodo tudi čebelarški izdelki,« nam je povedal Jereb.

Čebelarški muzej Radovljica

nova interaktivna razstava
Vstopite v svet čebel!

MUZEJI RADOVLJIŠKE OBČINE

www.mro.si

Narodnik oglasa: Prva osebna zavarovalnica, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana

99%
uporabnikov bi to zavarovanje priporočilo bližnjim

PRVA Zdravje

Zagotovite si hiter dostop do kakovostnih zdravstvenih storitev v zasebnem sektorju

Naročanje
24/7, vse
dni v letu

Zagotovljena
čakalna doba na
termin največ
10 delovnih dni

Izberite po vaši meri:
Specialisti in zdravniki,
Operativni posegi,
Rehabilitacije,
Drugo zdravniško mnenje

Skleni na
zdravje.prva.si

PRVA
Najbolj osebna zavarovalnica

KRATKE NOVICE

**Nogometaši Triglava
zadnjič doma**

Kranj – V Prvi ligi Telemach bodo Domžale jutri ob 17.30 gostile Olimpijo, Kalcer Radomlje pa v nedeljo odhaja k Bravu. Zadnjo tekmo sezone na domačem igrišču bo jutri ob 17. uri odigral Triglav, pomeril pa se bo z Jadranom Dekani. Vstopnina bo le pet evrov, z vstopnico pa bo moč dobiti pijačo. Roltek Dob bo danes gostoval pri Nafti. V tretji SNL – zahod bo Šobec Lesce gostil Izolo, Šenčur pa Famo Vipava. Preostale gorenske ekipe gostujejo. Tekme bodo jutri ob 17.30

**Zmaga vaterpolistov
Triglava**

Kranj – Minulo sredo sta potekali prvi tekmi polfinala državnega prvenstva v vaterpolu. Moštvo AVK Triglav se je pomerilo z ekipo Calcit Water Polo, Kranjčani pa so v domačem bazenu zmagali z rezultatom 13 : 7. Slovan je v gosteh premagal Branik Maribor, in sicer s 15 : 7. Drugi tekmi bosta na sporedu jutri, v soboto, ko bodo Kamničani gostitelji v kranjskem bazenu. Tekma se bo začela ob 18. uri. Morebitni tretji tekmi bosta v sredo, 17. maja.

Vrnitev na krilih navijačev

Po sezoni igranja med drugoligaši so košarkarji ECE Triglava na krilih navijačev dokazali, da sodijo med slovensko košarkarsko elito, kljub mladosti pa so prava ekipa tudi zunaj igrišča, kar je za vodstvo kluba in mladega trenerja še kako pomembno.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Košarka ima v Kranju dolgo tradicijo in uspehe, za novega pa je prejšnji teden poskrbela moška članska ekipa, ki si je znova zagotovila nastope med slovensko elito. O tem, predvsem pa o načrtih, ki jih ima novo vodstvo kluba, sva se pogovarjala z direktorjem Francijem Podlipnikom.

Lahko najprej poveste nekaj besed o pravkar končani sezoni?

Pred dvema letoma je KZS uvedla malce drugačen sistem tekmovanja, kar pomeni tudi igranje za prvo ligo na izpadanje. Tako smo bili letos po rednem delu prvi, nato pa nas je čakala končnica. Naš prvi nasprotnik je bila Litijska, ki smo se je najbolj bali, saj je bila najdražja ekipa v naši ligi. Vendar smo na dveh tekmah suvereno zmagali in čakal nas je obračun z Jančami, ki so za

nas vedno neugodne. To je bil za nas finale pred finalom, kjer pa so fantje po treh tekmah z odlično igro zmagali ter se zasluženo uvrstili v finale. Na obeh tekmah z ekipo Ježice smo nato dokazali, da si zaslužimo igranje v prvi ligi.

Z dobro igro ste na tribune znova zvalili navijače.

Navijače moram res pohvaliti. Že pred končnico se je občinstvo vrnilo na tribune, na tekmah končnice je bilo med tristo in petsto gledalcev. Očitno je za dobro košarko v Kranju še zanimanje, navijanje pa je bilo zelo športno. Prav tako smo imeli bučno pomoč kranjskih navijačev tudi na zadnji tekmi v Ljubljani in skupaj smo proslavljali naslov prvakov.

Ekipa Triglava je zelo mlada, imate tudi mladega trenerja Danijela Radosavljeviča. Se do druge sezone obetajo spremembe?

Igranje v prvi ligi prinaša dodatne stroške, prvo ekipo pa bo treba tudi okrepiti vsaj z enim igralcem pod košem. Če najdemo pravega, bo to dovolj. Sicer pa je v moštvo nekaj mladih reprezentantov, ki imajo z nami še pogodbo. Prav tako ima pogodbo tudi še trener in mislim, da bomo lahko zgradili ekipo, ki bi bila stabilen prvotigaš. Ob tem je pomembno, da je med fanti v garderobi in zunaj igrišča res dobro vzdušje, prav tako pa imamo po februarjski volilni skupščini novo vodstvo kluba. Predsednik je Slavko Ovčina, podpredsednik pa Janez Žezlina, ostajajo pa tudi nekdanji člani upravnega odbora. Tako mislim, da nam bo tudi skupaj s sponzorji uspelo narediti korak naprej.

V klubu so uspešne tudi mlajše selekcije. Koliko vas je skupaj?

Mlajše selekcije vsa leta dosegajo dobre rezultate.

Direktor Košarkarskega kluba Triglav Franci Podlipnik

/ Foto: Tina Dokl

Tako je tudi letos, čeprav vsa tekmovanja še niso zaključena. Vseh registriranih igralcev in tistih, ki obiskujejo košarkarsko šolo, je trenutno okoli štiristo.

JASLICE V ZGODNJEKRŠČANSKI UMETNOSTI

Zgodnjekrščanska ali paleokrščanska umetnost je umetnost, ki so jo kristjani ali drugi pod njihovim pokroviteljstvom ustvarili med letoma 260 in 525. Težko je opredeliti, kdaj se je krščanska umetnost začela. Leta 313, ko so kristjani z Milanskim ediktom pod vladavino cesarja Konstantina dobili versko svobodo, je zgodnjekrščanska umetnost postajala vse bolj prepoznavna.

Beseda praesepe, jasli, kot osrednji element zavetišča domačih živali, pa naj gre za votlino ali hlev, ima že v poganskem kontekstu pomen zavarovanega prostora. Krščansko bogoslužje ga je skozi stoletja uporabljalo za prepoznavanje kraja in upodobitev Kristusovega rojstva. V zgodnjekrščanski umetnosti je motiv jaslic eden najpogostejše upodobljenih. V jaslicah je Devica Marija običajno upodobljena v zamišljeni drži – z obrazom, naslonjenim na roko, in sedeča na skali. Marija je

upodobljena v materinski drži od 3. stoletja, predvsem v 4. stoletju je podoba Device z Detetom v kraljevi pozi. Jezus je običajno zavito v povoje, podoba, ki nas napeljuje na podobo Kristusa v grobu.

Prisotnost osla in vola ob novorojenem Detetu je morala biti živa že od zgodnjih dni Cerkev, saj vidimo, da sta splošno sprejeta tako na Vzhodu kot na Zahodu. Tradicija njihove prisotnosti temelji na Izaijevem odlomku: »Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega lastnika, Izrael ne pozna, moje ljudstvo ne razume.« (Iz 1,3)

Izvirna ikonografija jaslic je izpričana na številnih sarkofagih iz rimskih katakomb, ki so danes v Vatikanskih muzejih. Marmorne sarkofage z nizkimi reliefi so naročili bogati mecenari iz visokih slojev, prizori predstavljajo najpomembnejše trenutke nove, državno priznane krščanske vere.

Sto smučarskih let

Minuli torek je Smučarska zveza Slovenije uradno praznovala sto let obstoja, na prireditvi pa so tudi podelili kipce bloškega smučarja najboljšim slovenskim športnikom minule zime.

VILMA STANOVNIK

Ljubljana – »Slavimo sto let delovanja Smučarske zveze Slovenije. Lahko rečemo, da smo na mednarodnem prizorišču zraven od samega začetka. Bogata zgodovina ne samo športnih uspehov, temveč tudi razvoja, inovacij in napredka je tlakovala pot današnjemu zavidljivemu položaju SZS,« je poudaril predsednik Smučarske zveze Slovenije Enzo Smrekar ter napovedal, da bo Izvršilnemu odboru Smučarske zveze Slovenije predlagal, da vložijo kandidaturu za naslednje FIS nordijsko svetovno prvenstvo v Planici s ciljnimi letom 2031. Predsednica države Nataša Pirc Musar je ob jubileju spomnila na zgodovino smučanja in

Med dobitniki kipca bloškega smučarja sta bila tudi Ilka Štuhec in Žan Kranjec. / Foto: Gorazd Kavčič

poudarila, da so športniki s svojimi uspehi ambasadorji naše domovine po svetu. Na slovesnosti so bloške smučarje prejeli alpska smučarja Žan Kranjec in Ilka Štuhec, deskarja Gloria Kotnik in Rok Marguč, biatlonec

Jakov Fak, smučarski skakalci Anže Lanišek, Timi Zajc, Žiga Jelar, Maksim Bartolj, Domen Prevc, Ema Klinec, Nika Križnar, Nika Prevc in Urša Bogataj. Kipec sta prejela tudi demonstratorja Manja Pernek in Julijan Peric.

Jutri znova dobrodelna Nočna 10ka

Bled – Pred poletjem na Bledu Vitezi dobrega teka tradicionalno organizirajo nočni tek okoli Blejskega jezera. Letos že 17. prireditve se bo začela v popoldanskih urah z zabavnim program in ponudbo hrane. Ob 20. uri bo start otroškega teka, uro pred tem rekreativni dobrodelni Ozara tek, vrhunec večera pa bo ob 21. uri, ko se bodo s starta v središču Bleda pod obično na krožno pot podali tekači na deset kilometrov. Nočna 10ka je tudi dobrodelna, saj bo od vsake startnine namenila dva evra v sklad za društvo Ozara Slovenija.

Veronikin pokal

Kamnik – Na nogometnem igrišču v Kamniku in Arboretumu Volčji potok bo od danes do nedelje potekalo mednarodno lokostrelsko tekmovanje – Veronikin pokal. Pričakujejo okoli 220 lokostrelcev iz več kot dvajsetih držav.

Kljub izzivom odlično poslovanje gospodarstva

1. stran

Doseženi prihodki na tujem trgu predstavljajo skoraj polovico (47 odstotkov) vseh čistih prihodkov od prodaje. Po panogah pa so prednjačile tiste iz predelovalnih dejavnosti, ki so prav tako zabeležile slabo polovico vseh ustvarjenih prihodkov.

Družbe so poslovno leto zaključile pozitivno, z neto čistim dobičkom, ki je znašal 580 milijonov evrov, kar glede na predhodno leto predstavlja 37-odstotno rast in precej presega državno povprečje, ki je z neto čistim dobičkom slabih 6,1 milijarde evrov beležilo sedemodstotno rast, ob upoštevanju rasti cen pa je bil za odstotek nižji kot leto prej.

Čisti dobiček je lani sicer znašal 618 milijonov evrov oz. 30 odstotkov več kot leta 2021, čista izguba pa 38 milijonov evrov, kar je 29 odstotkov manj kot v predlanskem letu. Skupaj je 72 odstotkov gorenjskih družb poslovno leto zaključilo v pozitivnih številkah. Dobro polovico čistega dobička so ustvarile družbe iz predelovalnih dejavnosti, v kateri so bile najbolj dobičkonosne tiste iz proizvodnje kovin in proizvodnje izdelkov gume in plastičnih mas; 60 odstotkov čistega dobička regije so ustvarile družbe s sedežem v občini Kranj, Jesenice in Škofja Loka.

Vodja oddelka za statistiko in informiranje Urška Rihtaršič, vodja kranjske izpostave Ajpesa Zdenka Kajdiž in Uroš Kopavnik iz kranjske službe Zavoda za zaposlovanje / Foto: Tina Dokl

Družbe so lani ustvarile 2,68 milijarde evrov neto dodane vrednosti, kar je 14 odstotkov več kot v letu 2021 in znaša 55.423 evrov na zaposlenega oz. osem odstotkov več kot leto prej. Največ neto dodane vrednosti na zaposlenega so ustvarile družbe s sedežem v občini Žirovnica (109.949 evrov), sledijo družbe iz občin Jesenice in Cerklje.

Družbe so zaposlovale v povprečju 48.381 delavcev oz. 2.663 več kot leta 2021. Povprečna mesečna plača je znašala 2.039 evrov oz. 141 evrov več kot leto pred tem, realno je bila ob 8,8-odstotni inflaciji nižja za 1,7 odstotka. Plača na gorenjskem je

bila sicer za pet evrov višja od povprečne plače zaposlenih v Sloveniji. Največjo

V poslovni register je bilo konec lanskega leta vpisanih 23.060 poslovnih subjektov s sedežem na Gorenjskem, kar je tri odstotke več kot konec leta 2021.

povprečno bruto plačo v gorenjski regiji so sicer prejeli zaposleni v družbah s sedežem v cerkljanski občini.

Optimizem tudi na trgu dela

Podatke o trgu dela je predstavil vodja kranjske službe zavoda za zaposlovanje Uroš Kopavnik. Stopnja

brezposelnosti je lanskega januarja znašala 4,5, decembra pa 3,4 odstotka, po-

dobno sliko pa kažejo tudi aktualni podatki. Stopnja brezposelnosti namreč ostaja za okoli dve odstotni točki nižja kot na ravni države. »Še naprej poskušamo servisirati gospodarstvo in prijavitelne v evidencah zavoda čim bolj usposobiti, da bi najbolj ustrezali zahtevam delodajalcev,« je povedal Kopavnik.

Štirje od petih dvignili cene

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Štirje od petih obrtnikov so v zadnjem letu podražili storitve, kaže raziskava portala Primerjam.si, v kateri je sodelovalo 435 storitvenih podjetij iz vse Slovenije. »Cene so dvignili praktično vsi gradbinci in izvajalci obnov in adaptacij,

devet od desetih keramičarjev in geodetov ter več kot osem od desetih monterjev toplotnih črpalk in mizarjev,« pojasnjujejo na portalu.

Najbolj so svoje storitve podražili gradbinci ter izvajalci obnov (polovica za več kot 30 odstotkov). Cena gradnje zidane hiše se je

tako s 450 evrov na kvadratni meter pred enim letom povzpela na 600 evrov.

Po podražitvah gradbincem sledijo keramičarji (eden od treh za 10 do 20 odstotkov, drugi od treh pa za 20 do 30 odstotkov) in geodeti (polovica za 10 do 20 odstotkov, petina za več kot 30 odstotkov).

Skoraj vsi obrtniki, ki so zvišali cene, so kot razlog navedli višje cene surovin in materialov, slaba petina je cene dvignila zato, ker je to storila konkurenca.

V naslednjih treh mesecih pa dvig cen načrtuje še polovica obrtnikov, med njimi devetdeset odstotkov podjetij za prenove in adaptacije.

V SIJ višje osnovne plače

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Vodstvo Skupine SIJ, direktorji proizvodnih družb in reprezentativni sindikati v Skupini SIJ so v okviru socialnega dialoga dosegli dogovor o dvigu osnovnih

bruto plač zaposlenih po kolektivnih pogodbah. Plače se bodo zvišale od 8,5 do 12,1 odstotka, in sicer glede na različno povprečno osnovno plačo po kolektivnih pogodbah v posameznih proizvodnih družbah.

Kot so še sporočili iz podjetja, so zaradi rasti življenjskih stroškov in dobrih poslovnih rezultatov v Skupini že lani zagotovili dodatna izplačila, ki so skupaj z regresom in nagrado za poslovno uspešnost presegle štiri tisoč evrov letno

na zaposlenega. Ti so v letošnjem letu prejeli tudi draginski dodatek v višini okoli sto evrov bruto na mesec, z dvigom osnovnih plač pa se bo ta prenesel v osnovno bruto plačo, kar je za zaposlene tudi dolgoročno ugodneje.

DOBRO JE VEDETI

Varčevanje z elektriko pri gospodinjskih aparatih

CVETO ZAPLOTNIK

V gospodinjstvih je zaradi podražitve električne energije postalo aktualno vprašanje, kako je s spremembo vsakdanjih navad porabiti manj in s tem prihraniti tudi kak evro. Nekaj nasvetov za varčno uporabo gospodinjskih aparatov so zbrali v Eko skladu.

Hladilniki, zamrzovalniki in še nekateri drugi gospodinjski aparati so stalno vključeni, zato porabljajo tudi veliko električne energije. V Eko skladu svetujejo potrošnikom, da se pri nakupu novih tovrstnih aparatov odločijo za aparate višjega energetskega razreda, ki so praviloma dražji, vendar se investicija zaradi manj porabljene energije povrne že v nekaj letih. Za varčno rabo hladilnikov in zamrzovalnikov svetujejo, da jih ne postavimo v bližino štedilnika, pečice in radiatorja, da vane dajemo le ohlajeno hrano, da ne prekrijemo hladilnih rešetk na zadnji strani, da redno odstranjujemo ledene obloge ... Morda tudi

niste vedeli, da so največji porabniki energije prazni hladilniki in zamrzovalniki.

Med večje porabnike energije sodijo likalniki, moč njihovih grelnikov običajno presega tisoč vatov, zato je za varčno porabo električne energije treba upoštevati nekaj pravil: najprej likamo občutljiva oblačila, za katera je dovolj nižja temperatura, in šele potlej tista, za katera je potrebna višja temperatura. Z likalniki na paro likamo hitreje in bolje, zato tako prihranimo tudi čas in energijo. Med daljšimi odmori likalnik izklopimo.

»Klimatske naprave so s stališča porabe električne energije izredno neekonomične. Relativno visoka cena, velika električna moč in precej zapletena vgradnja pomenijo visoke stroške za nekaj stopinj Celzija ohlajeno srednje veliko dnevno sobo. Poleg tega v naših krajih poletna vročina traja vsega nekaj dni na leto,« ugotovljajo v Eko skladu, kjer potrošnikom pred nakupom naprave svetujejo tehten razmislek.

Serija brezplačnih podjetniških delavnic

Domžale – Obrtno-podjetniška zbornica Domžale v sodelovanju z Občino Domžale organizira serijo brezplačnih podjetniških delavnic Štartaj Domžale. Delavnice bodo potekale 16., 18., 23., 25. in 30. maja ter 1. junija od 17. do 20. ure na Obrtni zbornici Domžale (Šaranovičeva cesta 21c, Vir, Domžale).

TRIESTE
Bar Cafe Patisserie

A-9580 Drobolje
pri Baškem jezeru/
Drobollach
am Faakersee,
Seeblickstraße 47

V naši PE Drobolje pri Baškem jezeru/Drobollach am Faaker See na avstrijskem Koroškem zaposlimo

NATAKARJA m/ž
(Kellner mit Inkasso)

SODELAVCA ZA STREŽBO m/ž
(Thekenkraft)

Plača VIŠJA od kolektivne pogodbe + ZAGOTOVLJENA DODATNA PLAČILA. Obseg dela po dogovoru - delo za polni oz. polovični delovni čas. Delo od 4 do 6 dni na teden. Po potrebi vam nudimo tudi bivališče. Potrebno je osnovno znanje nemščine.

Prosimo, javite se nam na: landhotel@gmx.at

Mizar-monter in mizar (m/ž)

Iščemo nove sodelavce, mizarje in mizarje-monterje, za delo v delavnici in za okrepitev naših ekip za montažo akustičnih panelov in vrat v športnih dvoranah v Avstriji in Nemčiji. Nudimo stalno zaposlitev v Avstriji z vsemi pripadajočimi dodatki in odlično delovno vzdušje. Delovni teden mizarjev v delavnici: štiri delovni dnevi in trije prosti dnevi. **Obiščite nas na www.diaplan.com, 9611 Nötsch, Nötsch 245, ali pokličite 0043 676 460 17 02 (Janez Grljic).**

Veselimo se vašega klica.

Zabodel ga je z nožem

SIMON ŠUBIC

Kranj – Gorenjski kriminalisti preiskujejo kaznivo dejanje iz poglavja zoper življenje in telo. Naslednji dan so 28-letnika privedli k dežurni preiskovalni sodnici kranjskega okrožnega sodišča, ki je zanj odredila pripor.

ogled in zbirajo obvestila zaradi kaznivega dejanja iz poglavja zoper življenje in telo. Naslednji dan so 28-letnika privedli k dežurni preiskovalni sodnici kranjskega okrožnega sodišča, ki je zanj odredila pripor.

Osumljenca so policisti prijeli na kraju dogodka in mu odvzeli prostost. Zdaj je v sodnem priporu. / Foto: Gorazd Kavčič

lo, da naj bi na območju Kranja 28-letni osumljenec z ostrim predmetom huje poškodoval drugega moškega.

Poškodovanega so z reševalnim vozilom prepeljali v zdravstveno ustanovo, osumljenca pa so policisti prijeli na kraju dogodka in mu odvzeli prostost. Opravili so

Iz neuradnih virov smo izvedeli, da naj bi osumljeni z nožem večkrat zabodel partnerja svoje matere, kazensko pa naj bi ga ovadili zaradi poskusa uboja. Po naših podatkih naj bi imel 28-letni osumljenec psihične težave in naj bi ga po dejanju za kratek čas odpeljali v psihiatrično ustanovo.

Ugotovili enajst kršitev

SIMON ŠUBIC

Torovo – Gorenjski policisti so v torek dopoldne na območju Torovega na gorenjski avtocesti izvedli poostren nadzor nad vozniki tovornih vozil in avtobusov. Kontrolirali so 36 voznikov tovornih vozil in šest voznikov avtobusa in opravili devet tehtanj tovornih vozil.

Obravnavali so enajst kršitev. Pet voznikov ni uporabljal varnostnega pasu, eden je uporabljal mobilni telefon. Zaznali so še po eno kršitev prekoračene najvišje

dovoljene hitrosti, tehnično neustreznost vozila, nepravilno pritrjen tovor in kršitev glede tedenskega počitka. Za voznike in v določenih primerih tudi pravne osebe policisti vodijo prekrškovne postopke. Vsem so voznikom odredili preizkus alkoholiziranosti, nihče pa ni bil pod vplivom alkohola.

V nadzoru so sodelovali tudi policisti Specializirane enote za nadzor prometa, cestninski nadzorniki družbe za avtoceste, inšpekcijske službe in usposobljenimi strokovnjaki za tehtanje vozil.

Kršila ukrep in ostala brez avtomobila

Tržič – Radovljiški policisti so v nedeljo nekaj pred 23. uro obravnavali 41-letno voznico. Avtomobil je vozila pod vplivom alkohola (0,99 mg/l), zato so jo pridržali. V ponedeljek, po zaključenem pridržanju, so jo okoli 11.30 ustavili še tržički policisti in ji zaradi vožnje v času veljavnega ukrepa začasnega odvzema vozniškega dovoljenja zasegli avtomobil. Sledi vložitev obdolžilnega predloga pristojnemu okrajnemu sodišču.

Turistom ukradli tri kolesa

Radovljica – Radovljiški policisti so ta teden obravnavali tatvino treh gorskih koles v gostinsko-turističnem obratu. Neznani storilec si je protipravno prilastil dve kolesi znamke Haibike full-carbon in kolo znamke Ghost. Vsa so bila privezana k drevesu. Neznani storilec je tujega lastnika oškodoval za več tisoč evrov.

Zabodel sem ga, a ga nisem imel namena ubiti

Kranjčan Sandi Vešligaj je na kranjskem sodišču zanikal krivdo za poskus uboja. Priznava, da je oškodovanca Elvisa Deljanina zabodel, a ne z namenom, da ga ubije.

SIMON ŠUBIC

Kranj – »Priznam, da sem ga zabodel, a ga nisem imel namena ubiti, kot pravi tožilstvo,« je v sredo na predobravnavnem naroku na Okrožnem sodišču v Kranju 44-letni Kranjčan Sandi Vešligaj zavrnil obtožbo kranjskega tožilstva, da je januarja letos v Kranju z nožem poskušal ubiti Elvisa Deljanina. Krivdo mu bo moral zdaj okrajni državni tožilec Jože Čeru dokazati v nadaljnjem kazenskem postopku; glavna obravnava se bo po odločitvi okrožne sodnice Polone Kukovec začela konec junija. Za očitano kaznivo dejanje je predpisana najmanj petletna zaporna kazen.

Kot piše v obtožnici, je Vešligaj obdolžen, da naj bi 28. januarja letos ob 19.36 pred trgovino Mercator na Ulici Nikole Tesle v Kranju z nožem dolžine devet centimetrov zabodel Elvisa Deljanina v levi predel trebuha. Povzročil mu je prebodno rano trebušne stene s poškodbo vranice, leve ledvice,

Obtoženi Sandi Vešligaj trdi, da je nož, ki ga ima vedno s seboj, uporabil v silobranu oziroma da prestraši Elvisa Deljanina, ki ga je napadel. / Foto: Gorazd Kavčič

debelega črevesa in deseterga rebra ter šok zaradi krvavitve. Oškodovanec je preživel le po zaslugi pravočasno nudene zdravniške pomoči, sicer bi izkrvavel in umrl zaradi infekcije ali izkrvavitve, je v predstavitvi obtožbe poudaril tožilec.

Po naših informacijah se je obtoženi v preiskavi zagovarjal, dase je obravnavanega

večera le branil pred Deljaninom, potem ko je ta, po Vešligajevih besedah pod vplivom drog, skočil nanj in bil do njega tudi sicer nasilen. Tedaj naj bi iz žepa izvlekel nož, ki ga je imel vedno s seboj, da bi prestrašil napadalca, ki mu je med drugim med napadom z glave zbil očala. Kot smo izvedeli, se Deljanin dogodka ne

spominja, prav tako tudi ne ostale prisotne priče, od katerih je menda le ena priča v preiskavi povedala le to, da je slišala oškodovanca, ko je rekel, da ga je obtoženi zabodel.

Vešligaj, ki so ga policisti kmalu po dogodku pridržali, v hišnem priporu pa je od 29. januarja, naj bi se sicer pred trgovino v kranjski so-

Obtoženi Sandi Vešligaj naj bi 28. januarja letos v Kranju z nožem zabodel Elvisa Deljanina v levi predel trebuha. Povzročil mu je prebodno rano trebušne stene s poškodbo vranice, leve ledvice, debelega črevesa in desetega rebra ter šok zaradi krvavitve.

seski Planina II znašel, ker je iskal prijatelja, ki bi se lahko zadrževal na tem območju. Pri tem je naključno nalletel na skupino ljudi, v kateri je bil tudi Deljanin, ki je pred trgovino popivala.

Prispelo prvo letalo za gašenje

Prvo od štirih letal za gašenje požarov iz zraka air tractor je v torek pristalo na brniškem letališču in opravilo prvi testni polet.

SIMON ŠUBIC

Brnik – Prvo letalo za gašenje požarov iz zraka air tractor je že v Sloveniji predvidoma junija, še dve letali, enosedeljni, pa bosta na voljo prihodnje leto. Pogodbo o nakupu štirih letal za gašenje požarov air tractor so minister za obrambo Marjan Šarec,

kakovostnega prevzema letala in vpis v slovenski register. Drugo dvosedežno letalo bo v Sloveniji predvidoma junija, še dve letali, enosedeljni, pa bosta na voljo prihodnje leto.

Pogodbo o nakupu štirih letal za gašenje požarov air tractor so minister za obrambo Marjan Šarec,

v. d. generalnega direktorja uprave za zaščito in reševanje Leon Behin in izvršni direktor podjetja Air Tractor Europe SL Rafael Selma Beltran podpisali v sredini aprila. Tedaj so napovedali, da bosta še letos dobavljeni dvosedežni letali, prihodnje leto pa enosedeljno. Vrednost nakupa skupaj z

DDV je nekaj čez 23 milijonov evrov, vsako od letal pa bo lahko prevažalo več kot 3000 litrov vode.

Šarec je ob podpisu pogodbe pojasnil, da bodo letala najprej pilotirali vojaški oz. zainteresirani piloti, zaposleni v državni upravi. Uprava bo sistematizirala tudi delovna mesta tehnikov in inženirjev vzdrževanja, ko bo zmogljivost za gašenje iz zraka popolnoma vzpostavljena. Do takrat pa namerava ministrstvo tehnično vzdrževanje zagotavljati s pomočjo zunanjih izvajalcev.

Enota za gašenje požarov bo posebna enota znotraj uprave za zaščito in reševanje, letala pa bodo registrirali kot civilna. Slovenija bo letala dala tudi v skupno floto Evropske unije za namene pomoči drugim državam pri gašenju požarov. Evropska unija je za nakup letal prispevala skoraj tri četrtine sredstev.

Letalo za gašenje iz zraka air tractor / Foto: MORS

GGG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

Dora Kaštrun in njeni Žabci

Ilustratorica, oblikovalka in animatorica Dora Kaštrun je hitro prodrla na slovensko stripovsko sceno. Je avtorica dveh serij kratkih komičnih stripov. Žabci so prejšnji mesec dobili nadaljevanje.

MAJA BERTONCELJ

Dora Kaštrun prihaja iz Kovorja pri Trzinu. Že kot otrok je rada risala. Po osnovni šoli je obiskovala srednjo oblikovno šolo v Ljubljani, kjer ji je, kot pojasni, eden izmed profesorjev svetoval študij ilustracije. Hitro je ugotovila, da je to tisto pravo zanjo in ilustracija je bila njena edina študijska izbira. Je diplomirana oblikovalka vizualnih komunikacij, zaključila je magistrski študij ilustracije na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. K ilustraciji pristopa vsakič na drugačen način, saj ji je najpomembnejše to, da se slog prilagaja vsebini. Z likovnostjo se ukvarja že vse življenje, uporablja pa jo predvsem za pripovedovanje zgodb.

Žabci so njen knjižni prvenec

Leta 2021 je pri založbi VigeVageKnjige izdala prvenec Žabci, ki je bil v manj kot letu razprodan. Knjiga je prejela znak zlata hruška ter

bila konec leta 2022 ponatisnjena. Pred kratki so izšli Žabci, 2. del. »Že od vedno sem umetniška duša. Težko rečem, da zelo veliko pišem, ker so moji teksti zelo kratki. V mojih avtorskih knjigah so kratki 'štosi'. Bolj ilustriram, kot pišem. Ukvarjam se z ilustracijo, oblikovanjem, pri založbi VigeVageKnjige sem knjigarnarka. Vse to moje delo se med seboj povezuje,« je povedala Dora Kaštrun. Žabci so nastali spontano, pravi. »Idejo sem dobila v kuhinji, bila je trenutni navdih ob rezanju čebule. Žabci so zabavni, smešni, navihani ... Želela sem izbrati žival, ki jo vsi poznamo in ima ob enem svojo avtonomijo.«

Avtorica z Žabci, 2. del, nadaljuje prepoznavno »zafirkavanje« z besedami, ki se ga gresta manjši in bolj okrogel Gregec in večji in suh Grega. Pišeta se Kvak. Pomembno vlogo pa znova dobi »nadlegendarni« razočarani pingvin Marko, maskota serije. »Je protiutež veselima, naivnima žabčema.

Je malo zamorjen, realist, vse ga moti ... Je bolj čemer-na oseba. Se pa lepo dopolni, da imamo v knjigi lah-kotnost in nekaj teže, ki pa se ji lahko tudi smejemo. Pingvin je požel veliko zanimanja. Iskala sem, katera žival bi najbolj šla zraven in da je najmanj možnosti, da se v resnici sreča z žabo. Našla sem jo na Antarktiki,« pravi. »Marko si je spričo izjemnega odziva publike priboril celo par kvadratnih centimetrov na naslovnici, kar v temelju ogroža njegovo razočaranost, toda spričo sveta in vsega v njem, kar potencialno lahko vzbuja tovrstna čustva, se za namrgodenost njegove biti ni bati,« so zapisali pri založbi.

Žabci so namenjeni vsem generacijam, v njih so obravnavane raznovrstne teme z žabjo interpretacijo človeškega sveta. »Na začetku sem mislila, da bodo namenjeni bolj starejšim, od adolescentov naprej, nato pa se je izkazalo, da tudi otroci razumejo to vrsto humorja. Nikoli se nisem omejevala na lokacijo ali tematiko. Pustila sem si prostor, samo da 'štos' lahko deluje. Humor pokaže resnico, a na drugačen način, kot smo vajeni. Preseneti nas in zabava,« je povedala. Zanimivo, da v otroštvu prav veliko stripov ni brala. Bliže so ji šele od fakultete.

Tretji del Žabcev ali kaj drugega

Žabci, 2. del, so pravkar izšli, pa morda že razmišlja o tretjem. »Idej mi očitno

Dora Kaštrun z Žabci in Žabci, 2. del / Foto: osebni arhiv, Klemen Berus

ne manjka. Za prvo knjigo o Žabcih nisem vedela, ali jih bo dovolj za celo knjigo. No, sedaj jih je že za dve. Kako naprej, je za zdaj še skrivnost. Z Anjo Zag Golob načrtujeva knjigo, pravzaprav otroški strip,« odgovarja. S knjigami izpolnjuje svoje želje. »Ilustracije sem šla študirat, ker sem želela ilustrirati otroške knjige. Spoznala sem, koliko drugih

področij še lahko pokrije ilustracija. Zelo rada delam tudi na drugih projektih. Tretjič že sodelujem z revijo Ljubljana. Nazadnje sem delala ilustracije ulic, poimenovanih po ženskah. Pri ilustraciji mi je všeč, ker se lahko vsakič lotiš nove teme. Omogoča širok spekter tematik,« dodaja.

S svojimi deli je sodelovala na več razstavah ilustracije,

je pa tudi avtorica dveh kratkih animiranih filmov Ribja juha in Ujemi. Njeni Žabci so bili na natečaju Zlatirepec nominirani tudi za strip leta. »Že sama nominacija mi pomeni veliko. Nič nisem pričakovala,« je dejala 29-letna Dora Kaštrun, ki živi v Ljubljani, tako da se rada pošali, da je gorenjska žaba v Ljubljani. Še vedno se rada vrača domov v Kovor.

Dva žabca in pingvin prinašajo nove »štose«.

/ Foto: osebni arhiv

Kultura

Prihodnji teden bo na Bledu potekalo 55. mednarodno srečanje pisateljev. **Stran 14**

Zgodba

Anica Ottenstein po 47 letih življenja v Argentini obiskala rodni Strahinj **Stran 15**

Zanimivosti

Fotograf Samo Vidic z Bleda razstavlja v parku Tivoli v Ljubljani. **Stran 16**

Od petka do petka

Predsednik inštituta 1. oktober Pavel Rupar je napovedal umik predloga zakona o ukinitvi dopolnilnega zavarovanja in odpravo upokojencev v Bruselj. / Foto: Gorazd Kavčič

Tudi predsednik Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve Lojze Peterle je podprl pobudo za postavitve spomenika osamosvojitve na Trgu republike v Ljubljani, kar je sicer sam predlagal že pred leti. / Foto: Tina Dokl

Odbor državnega zbora za notranje zadeve je ugotovil, da policija z zbiranjem obvestil na terenu o protestih kmetov 25. aprila ni ravnala nezakonito. / Foto: Primož Pičulin

Upokojenci se bodo odpravili v Bruselj

SIMON ŠUBIC

Še zbirajo podpise za zakon o dvigu pokojnin

Inštitut 1. oktober in iniciativa Glas upokojencev nadaljujeta zbiranje podpisov pod predlog zakona o dvigu pokojnin. Predlagajo dvig pokojnin za dvajset odstotkov za najnižje do pet odstotkov za najvišje, zakon pa bi veljal do sprejetja nove pokojninske reforme. Kot so povedali na sredini novinarski konferenci, so zbrali že skoraj osem tisoč podpisov podpore (za vložitev predloga zakona je potrebnih pet tisoč podpisov), vendar podpornike pozivajo, naj jim do 22. junija, ko se izteče rok, še naprej oddajajo podpise, saj bodo s tem imeli večjo pogajalsko moč. Predsednik inštituta 1. oktober Pavel Rupar je ob tem napovedal, da bodo protestno umaknili predlog zakona o ukinitvi dopolnilnega zavarovanja, za katerega tudi zbirajo podpise, saj jih je z vložitvijo svojega zakona prehitela vladna koalicija. Povedal je tudi, da so zaradi medijske zastavljenosti v Sloveniji pisali predsednici Evropske komisije Ursuli von der Leyen, ki jih je po njegovih besedah podprla. Napovedal je tudi, da se bodo z dvema avtobusoma upokojencev odpravili v Bruselj, kjer nameravajo

doseči pravico in enakopravnost, če je že ne morejo v Sloveniji. Na novinarski konferenci so tudi pozvali vlado, naj se vzdržijo sovražnosti. Kot je pojasnil Rupar, je bil zaradi sovražnih izjav iz vrst vladajoče politike tarča sovražnosti – po četrtem shodu upokojencev so mu razbili okno na avtomobilu, nekdo pa je pljunil njegovega štirinajstletnega vnuka.

Za spomenik osamosvojitve

Pobudo nekdanjega predsednika republike Milana Kučana o postavitvi spomenika osamosvojitve na Trgu republike v Ljubljani, ki jo je izrekel minuli petek na slovesnosti ob 78. obletnici osvoboditve Vrhnike, sta ta teden podprla tudi predsednik vlade Robert Golob in predsednik Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve Lojze Peterle. Slednji je sicer opozoril, da je postavitve takega spomenika sam že leta 2016, ob 25-letnici Slovenije, predlagal tedanjemu predsedniku republike Borutu Pahorju. Kot je poudaril, obstoječi spomenik revolucije, ki simbolizira nasilen prevzem oblasti, ni simbol naše države, ki se je ravno od tega poslovila z osamosvojitvijo. S Kučanom se strinja, da nas je »prejšnji čas s simbolom,

ki ga imamo na Trgu republike, razdelil in da bi moral novi spomenik povezovali«. Premier Golob je podobno poudaril, da je »skrajni čas, da se nehamo deliti in da začnemo delovati skupaj, in če bo ta pobuda in tak spomenik k temu pripomogel, potem bomo lahko vsi bolj zadovoljni«.

Pogajanja s sindikati

V ponedeljek so predstavniki vlade in sindikatov javnega sektorja nadaljevali pogajanja o odprtih vprašanjih, tudi o odpravi plačnih nesorazmerij. Po poročanju medijev se je takoj zataknilo pri vprašanju plačnih stebrov, saj vlada še ni predstavila svojega predloga odprave plačnih nesorazmerij. Po besedah ministrice za javno upravo Sanje Ajanović Hovnik so na vladni strani pričakovali, da bodo na tokratnih pogajanjih začeli zapirati odprte zadeve, a se je postavilo vprašanje, ali sploh obstaja konsenz glede prenove plačnega sistema. Vlada želi prenovo graditi na vzpostavitvi plačnih stebrov, ki jih sindikati sicer načeloma podpirajo, a vztrajajo, da mora obstajati primerljivost med posameznimi stebri. Na vladni strani pa si želijo primerljivosti znotraj stebva, medtem ko bi primerljivost med stebri nekoliko razrhljali. V sredo so sicer

predstavniki vlade in sindikatov zdravstva in socialnega varstva nadaljevali pogajanja o oblikovanju zdravstvenega plačnega stebra, že v ponedeljek pa so na ministrstvu za javno upravo potekali ločeni usklajevalni sestanki o odpravi plačnih nesorazmerij tudi s sodniki in tožilci.

Policija na protestih kmetov ravnala zakonito

Odbor državnega zbora za notranje zadeve je v ponedeljek ugotovil, da policija z zbiranjem obvestil na terenu o protestih kmetov 25. aprila ni ravnala nezakonito. Kot so pojasnili predstavniki policije, je zbiranje obvestil potekalo po ustaljeni praksi in v skladu z zakonom. »Doslej nismo prejeli nobene pritožbe zoper delo policistov, kar kaže na to, da je bila priprava na varovanje tega javnega shoda kvalitetno opravljena,« je dejal v. d. generalnega direktorja direktorata Gregor Hudrič. Zahtevo za nujno sejo odbora za notranje zadeve so v SDS podali zaradi »nesorazmernega poseganja policije v pravico do mirnega zbiranja in izražanja mnenj«. Poslanci SDS se sicer nujne seje niso udeležili. Kot so pojasnili, zaradi dela na terenu, zato so tudi zaprosili za prestavitev seje, kar pa je bilo zavrnjeno.

Slovinci v zamejstvu (902)

Niso bili in niso brez časti

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

To misel je leta 1978 med obiskom Sel na Koroškem izrekel tedanji avstrijski predsednik dr. Rudolf Kirchschläger in s tem po 35 letih rehabilitiral 13 žrtev iz Sel, Borovelj in Železne Kaple, ki jih je nacistična oblast 29. aprila leta 1943 obglavila v tako imenovani sivi hiši na Dunaju. Tako je bilo po smrtni obsodbi, ki jo je na celovškem sodišču 12. aprila leta 1943 izrekel sam predsednik vrhovnega nacističnega sodišča Roland Freisler, ki je za to priložnost prišel iz Berlina, na najbolj grozovit način vzeto življenje dvanajstim slovenskim fantom in možem in eni ženski. Ker večina od

njih ni znala nemško, niso imeli niti najmanjše možnosti obrambe in pojasnjevanja okoliščin. Obglavljeni so bili del skupine 200 žensk in moških, ki so jih nacisti decembra leta 1942 aretirali v Železni Kapli, v Borovljah in v Selu, zoper 135 pa so bile vložene obtožbe. Glavni razlog za umor je bilo dejstvo, da so bili zavedni Slovenci, da so bili obtoženi pomoči dezerterskem iz nemške vojske. Nacistična oblast je po priključitvi Avstrije k nemškemu rajhu leta 1938 obsodila na smrt več kot 40 Slovenk in Slovencev. Zločin ima še danes travmatične posledice za kraje, od koder so bili

Mladi iz Borovelj, Sel in Železne Kaple s fotografijami obglavljenih žrtev 29. aprila leta 1943 na Dunaju / Foto: Jože Košnjek

umorjeni. Ti so novembra leta 1949 našli svoj mir na pokopališču pred vhodom v selsko cerkev. Zato jih tudi imenujemo »selske žrtve«.

Letos mineva osemdeset let od njihove usmrtnice. Dan pred obletnim dnem je bil v Celovcu tradicionalni spominski pohod

od Celovškega gradu, kjer je bil v času nacistične vladavine sedež nacistične komande za Koroško in tudi Gorenjsko, do deželnega sodišča. Na prireditvi na dvorišču gradu in med pohodom pa so mladi iz Sel, Borovelj in Železne Kaple, nekateri tudi iz sorodstva pokojnih,

nosili njihove na novo restavrirane fotografije. V nedeljo, dan po dnevu spomina, pa so se žrtev spomnili v Selah z mašo, polaganjem venčev in spominsko prireditvijo. Obkrat se je zbralo veliko ljudi, kar dokazuje, da pokojni mučeniki trajno ostajajo v častnem spominu.

Po svetu

Čaščenje vode

V zadnjem času se v svetovni javnosti krepi zavedanje o pomenu vode, ki ponekod prehaja v njeno čaščenje. Voda ni le pijača, poleg gospodarskega ima tudi politični in kulturni pomen, z njo je mogoče razmišljati ...

MIHA NAGLIČ

Kaj vse je v kozarcu vode

O pomenih vode, ki prese-gajo njen osnovni, pitni namen, ve veliko tehtnega povedati Veronica Strang, britanska kulturna antropologinja z Univerze v Oxfordu. O vodi je razmišljala že pred aktualno vodno evforijo. »Preden sem se posvetila antropologiji, sem pisala o okoljskih tematikah. Ukvarjala sem se predvsem z jezeri v Kanadi in njihovim zakisljevanjem, pa tudi z vprašanjem, kako pritegniti lokalne skupnosti k razpravam o teh temah. Terensko delo za svojo doktorsko nalogo pa sem opravljala na reki Mitchell v severnem delu Queenslanda v Avstraliji, kjer sem se tudi seznanila z aboriginskimi razumevanjem okolja. Nekako kar zgodilo se je. Tega je že dolgo. Danes je voda postala velika, orjaška tema – kar je tudi prav – in danes veliko ljudi vodo zelo intenzivno raziskuje, tako da se je področje izkazalo za dobro karierno odločitev. Mislim, da mi je všeč, ker te voda prisili, da spoznaš, da so vsa ta področja, ki smo jih omenjali – od ekologije, družbe do gospodarstva – povezana, da voda vse povezuje, voda je materialna vez med vsem. Obenem pa nam tudi omogoča,

da konceptualno razmislimo o teh povezavah in tudi da razmišljamo na različnih ravneh. Pred kakšnimi tremi leti sem imela denimo predavanje na neki šoli v New Yorku o kozarcu vode. A takoj, ko začnemo govoriti o kozarcu vode, se ni težko premakniti k drugim vidikom: k vodi v telesu, vodi v porečju, vodi v meteorološkem sistemu. Voda je izvrstna za to, da mislimo z njo, kot je to poimenoval Lévi-Strauss. Ko razmišljamo s pomočjo vode, lažje povežemo dejavnosti, ki potekajo na različnih ravneh. Povežemo lahko različna področja naših življenj, ki vsa nujno potrebujejo vodo. Voda je torej izvrstna snov, s pomočjo katere lahko razmišljamo.«

Reka kot pravna oseba

Kako lahko ljudje zastopamo interese vode in rek? Strangova navaja nadvse zanimiv primer. »Novozelandska reka Whanganui je dobila status pravne osebe, ki je podoben tistemu, kot ga imajo korporacije. Kar pomeni, da ima pravico, da so njeni interesi zastopani. Tu vsekakor igra ključno vlogo maorsko pojmovanje reke kot živega prednika. Gre v bistvu za zelo praktično rešitev, po kateri se nekaj pripadnikov lokalnega iwi-ja, kar je maorska beseda za pleme, izvoli

za predstavnike reke. Njihova naloga je, da sodelujejo pri vseh z reko povezanih stvarih in govorijo v imenu reke: kaj reka potrebuje, da bi bila zdrava. Mislim, da bi bilo zelo dobro, če bi tak pristop razširili s same reke na vse žive organizme v porečju. Ključno se mi zdi, da nam uspe njihove potrebe in interese vključiti v povsem praktične odločevalske procese. Ne samo z vidika, ki mu običajno pravimo naravovarstveni, ampak tudi ko se pogovarjamo o stanovanjski problematiki. Ali res moramo še naprej graditi na poplavnih območjih; ali ne bi bilo bolje imeti mokrišč, ki bi stabilizirala reko? Ali res moramo transport zasnovati tako, da potrebujemo toliko cest? Ali ne bi mogli stanovanjskih, transportnih in energetskih potreb bolj gospodarno zastaviti in povezati? Če bi v vse tovrstne ključne odločitve vključili glas reke in vsega življenja v reki, bi to v odločanje nedvomno prineslo spremembe. /.../ Lahko bi se vprašali, ali je velik jez resnično pravi odgovor v dani situaciji ali pa bi bilo pametneje investirati v boljše upravljanje obrečnega prostora in ekosistemov.«

Nazaj k naravi

Novi pogledi na vodo so del širšega razmišljanja o drugačnem pogledu na svet

in našo vlogo v njem. »Če se namreč želimo odmakniti od antropocentričnosti in razmišljanja, da je okolje tu zato, da zagotavlja storitve za ljudi, potem potrebujemo mnogo temeljitejšo spremembo mišljenja. Kritično moramo obravnavati tisti dualizem, ki predpostavlja izjemni položaj človeka in ločuje naravo in kulturo. Ponotranjiti moramo idejo, da vendarle nimamo vsega pod nadzorom, da dejansko nismo homo faber, ki bi posegal v pasivno okolje. Okolje namreč aktivno sodeluje pri vsem ustvarjanju, nismo mi arbitri vsega, kar se dogaja. V bistvu smo izredno odvisni od materialnih aktivnosti vsega nečloveškega sveta in ekosistemov. Zato je koncept ekosistemskih storitev v temelju zgrešen. Z njim ostajamo ujeti v antropocentrično pozicijo, ki bi jo morali ravnostavno postaviti pod vprašaj. Če želimo biti trajnostni, se moramo odmakniti od pojmovanja, ki vse, kar ni človek, vidi kot tisto drugo, kot nekaj povsem ločenega od ljudi. Spoznati moramo, da smo del iste množice živih bitij, ki delujejo v materialnem okolju.« (Vir: intervju Nine Slaček z Veronico Strang na MMC RTV SLO.) Kaj porečemo? Najprej se moramo za drugačnost odpreti in ji prisluhniti.

Kako lepa je lahko kaplja vode! / Foto: Wikipedija

Na tej sliki vidimo vodo v treh agregatnih stanjih: v tekočem (morje in oblaki), v trdnem (ledena gora) in v vodni pari, ki je pravzaprav ne vidimo ... / Foto: Wikipedija

Pogled na reko Whanganui na Novi Zelandiji, ki je dobila status pravne osebe. Kar pomeni, da ima pravico, da so njeni interesi zastopani. / Foto: Wikipedija

Nove knjige (684)

Bežen trenutek bajnosti

MIHA NAGLIČ

»Vprašala si me, kako je biti pisatelj, in v odgovor ti dajem eno samo zmedo, vem. Ker tudi je ena sama zmeda, mama – nimam glave v oblakih. Čisto pri tleh jo imam. To je pisanje: da se po praznem besedičenju spustiš tako nizko, da svet milostljivo ponudi nov zorni kot, širši pogled, sestavljen iz majhnih stvari – kosem prahu, ki nenadoma postane prostrana meglena plahta natančno v velikosti mojega očesnega zrkla. In ko pogledaš skozenj, zagledaš gosto soparo v javnem kopališču, odprtem vso noč, v Flushingu, kjer je nekoč nekdo iztegnil roko proti meni in s prsti zdrsnil po ujeti piščali moje ključnice. Nikoli nisem videl obraza tega moškega,

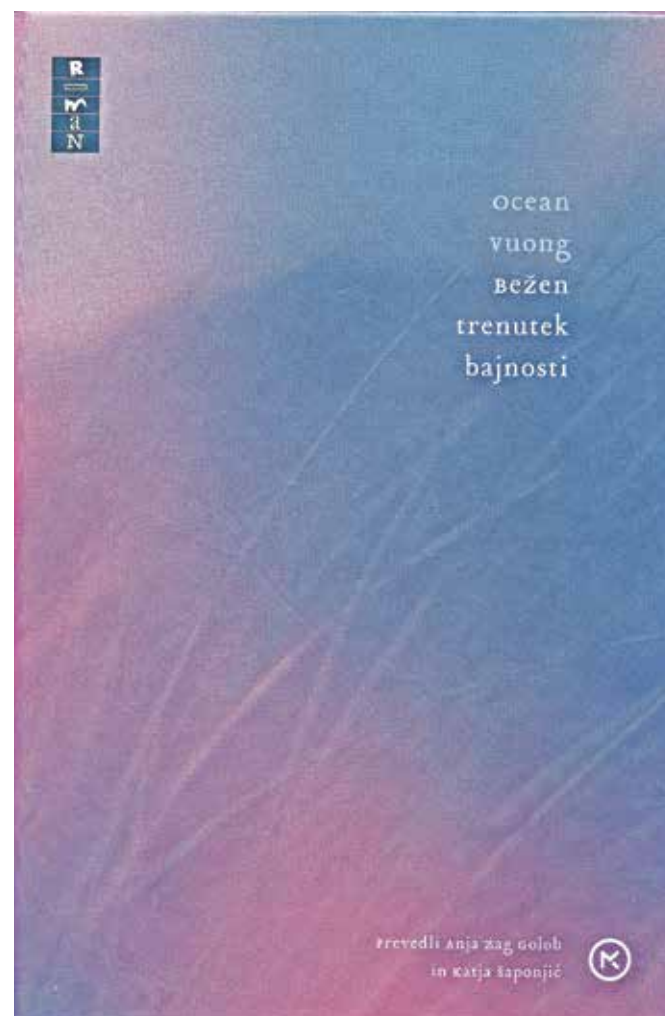
le zlato obrobljena očala, ki so lebdela v megli. In potem tisti občutek, tisti žametasti žar, povsod v meni. /.../ Ja, bila je neka vojna. Ja, prišli smo iz njenega epicentra. V tej vojni si je neka ženska podarila novo ime – Lan, se s to prekrstitvijo označila za lepo in iz te lepote naredila nekaj, kar je bilo vredno obdržati. Iz tega je bila rojena hči, in iz te hčere sin. Ves ta čas sem si govoril, da smo rojeni iz vojne – a sem se motil, mama. Rojeni smo iz lepote. Naj nihče ne misli, da smo plod nasilja – temveč da nasilje ni moglo pokvariti tega plodu, četudi je šlo skozenj. (str. 229, 279) / Bežen trenutek bajnosti je pesem v prozi, roman v prostem verzu; je sinovo pismo materi, ki ne zna brati. Pripoved o življenju, ki je vzkliko

Vietnamu, opustošenem od vojne, korenine pa je pog-nalo v revnem ameriškem predmestju ... Pripoved je hkrati tudi osebni obračun otroka z bolečo družinsko zgodovino in obenem njegova poslanica lepote in sprave. Je pesnikova refleksija o svobodi, travmi in izgubi, in izpoved o iskanju etnične in spolne identitete, ki začasno uteho najde v ljubezni, in dokončno v umetnosti.«

Navajam tri odlomke; prva dva sta iz knjige, tretji je iz zapisa na njeni hrbtni strani. Ocean Vuong (1988) je ameriški pesnik vietnamskega rodu. Njegova babica

Lan je Vietnamka, ki se je v letih vojne v Vietnamu življala kot prostitutka. Iz ene od takih zvez se je rodila njena hči Rose, iz njene-ga razmerja z nekim drugim Američanom pa se je rodil sin Ocean. Ta je kot deček živel na robu družbe, se srečal z vrstnikom Trevorjem in z njim zapletel v homoseksualno ljubezensko razmerje. Iz tega še pred partnerjevo smrtjo odide v New York in tam začne novo življenje, zavezano pisanju. Besedilo te knjige je na prvi pogled proza, a branje nam ga razkrije kot pesem v prozi. In je vrhunsko branje.

Ocean Vuong, Bežen trenutek bajnosti, prevedli Anja Zag Golob in Katja Šaponjič, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2022, 300 strani

Predstavljajte si vse ljudi ...

Besede ene najbolj znanih mirovniških pesmi Imagine Johna Lennona so dale tudi naslov eni izmed tem, o katerih bodo pisatelji in pisateljice razpravljali na letošnjem 55. Mednarodnem srečanju pisateljev na Bledu. V živo ali na spletu se ga bo udeležilo okrog osemdeset članov iz štiridesetih centrov PEN po vsem svetu.

IGOR KAVČIČ

Uvodni dogodek 55. blejskega srečanja in 10. festivala Obrazi miru bo v ponedeljek ob 19. uri v Cankarjevem domu literarni večer z naslovom Pogum Mjanmara, na katerem bo gostja Ma Thida, mjanmarska pisateljica in aktivistka, osebna zdravnica nekdanje predsednice vlade Aung San Su Či. Pogovor z njo bo vodila Nina Jerman, prevode besedil pa brala Draga Potočnjak. Tudi sicer bo letošnji poudarek srečanja položaj pisateljev in pisateljic v Mjanmaru, Ukrajini, Belorusiji, Palestini, Mehiki, na Kubi, v Čilu in Bosni in Hercegovini.

Na dveh okroglih mizah, namenjenih tudi širši javnosti, bo tekla beseda o vprašanju družbene ureditve, ki zagotavlja mir – izhodišče je že omenjena pesem Imagine Johna Lennona – in vprašanju resnice v književnosti. Blejsko srečanje je tesno zvezano z delovanjem enega izmed štirih odborov Mednarodnega PEN-a – Pisatelji in pisateljice za mir. »Lani

Program letošnjega 55. Mednarodnega srečanja pisateljev je predstavila predsednica slovenskega PEN-a Tanja Tuma. / Foto: Igor Kavčič

izvoljeni novi predsednik odbora, Germán Rojas iz Čila, je odbor iz precej evrocentrične pozicije obrnil v ostali svet,« je na novinarski konferenci povedala Tanja Tuma, predsednica slovenskega PEN-a, ter hkrati poudarila: »Vrata odbora so se odprla vsem centrom PEN po svetu, na letošnjem srečanju bo tako osemdeset

udeležencev iz štiridesetih centrov PEN. Tudi zato bo sestanek odbora hibriden in zaprt za javnost, saj bodo z nami tudi delegati, ki bi jih zaradi udeležbe v matičnih deželah pregnjali. Okrog šestdeset delegatov bo prišlo na Bled, drugi bodo sodelovali po spletu.« Več delegatov žal ni uspelo dobiti vizuma za vstop v območje EU.

Veseli pa jih, da bo prisoten Kuerban Sainaimujiang iz Ujgurskega PEN-a, profesor, ki živi v izgnanstvu v Turčiji.

Festival Obrazi miru

»Letos srečanje prvič poleg uradnih jezikov Mednarodnega PEN-a, angleščine, francoščine in španščine, poteka tudi v slovenščini. PEN

si tudi sicer prizadeva za enakopraven položaj vseh jezikov, tudi avtohtonih,« poudarja Tanja Tuma. Ob uradnem odprtju 55. srečanja pisateljev v Hotelu Park na Bledu bo Tajda Lekše udeležence začarala s poetičnim recitalom v 13 različnih jezikih.

Slovenski center PEN tudi letos v okviru blejskega srečanja organizira 10. festival literature za mir Obrazi miru. Ta bo 17. in 18. maja potekal na šestih lokacijah: v Mestni knjižnici Kranj, Knjižnici Blaža Kumerdeja Bled, kulturni rezidenci Mežnarija pri Kapelci nad Kroppo, dvorani Marjance Ručigaj v Trzinu, dvorani PEN in Mestni hiši v Ljubljani. Namen festivala je odpreti širši prostor za govor o miru, ponuditi načine za ozaveščanje o vrednoti miru za vse generacije ter spodbujati zavest, da prav vsi v družbi lahko prispevamo k miru.

Ob moderatorjih, kot so Boris A. Novak, Tone Peršak, Ifigenija Simonović, Pia Prezelj in Barbara Pogačnik, bodo v pogovorih aktivno sodelovali gostujoči literati, udeleženci

srečanja. V Mestni knjižnici Kranj bodo recimo ob glasbi Andraža Poliča predstavili tudi antologijo latinskoameriške poezije Resistir.

V sklopu srečanja bo potekala tudi že tradicionalna okrogla miza Alpe-Jadran za mir, ki jo bo vodil odbornik slovenskega PEN-a Janez Stergar, kot sogovornike pa bo povabil goste iz zamejstva.

Zanimiv bo sredin večer v dvorani PEN v Ljubljani na temo vojne v Ukrajini, na katerem bo Olha Mukha vodila razpravo s pesnicama Halyno Kruk in Iryno Starovoyt ter državnim sekretarjem Vojkom Volkom, naslednji dan pa se bo Adrijan Bakič z mehiškim novinarjem Albertom Escorcio pogovarjal o problemih lažnih novic, s katerimi se vse pogosteje srečujemo novinarji.

V okviru Mednarodnega PEN-a poteka projekt Tomorrow's Club, s katerim bi v organizacijo radi privabili mlade avtorje. Glavni dogodek skupaj z nagrajenci natečaja Pišemo in rapamo za mir bo pred Mestno hišo v Ljubljani.

Keramika v gibanju

Mesec maj je v razstaviščih Layerjeve hiše namenjen razstavi sodobne kinetične keramike, pomenljivo poimenovani σ kvadrat.

IGOR KAVČIČ

Od druge polovice aprila enajst umetnikov v osmih projektih v vseh galerijskih prostorih Layerjeve hiše raziskuje »pogled z druge strani« na umetniško polje oblikovanja iz gline. Letošnja kuratorka razstave, Kristina Rutar, docentka z Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani, poudarja: »Razstava v taki obliki že četrtič zavzema umetniške prostore Layerjeve hiše in je zanimiv ter odlični izgovor za ustvarjalce prav zaradi kontradiktornosti med materialom (gline, keramika) in konceptom kinetike.« Krhkost, nepremičnost, nedotakljivost postanejo obrobne lastnosti keramičnih del – na razstavi so predstavljeni projekti, ob katerih so obiskovalci vabljeni, da se del dotaknejo in iz postavitve ustvarijo gibanje, energijo – in to z materialom, ki

teh dveh pojmov prvobitno ne pooseblja.

Med tovrstne projekte recimo sodi Raz-bitje mladih umetnic Mete Mramor in Brigitte Gantar, ki je na ogled v razstavnem prostoru Medprostor, ter v galeriji v Stolpu Škrlovec projekt umetnice Špele Šedivy z naslovom V dosluhu ter prostorska postavitve Kristine Rutar, poimenovana Avtomatizem materije. V stolpu lahko prav tako opazujete delo v Kamniku živeče angleške umetnice Louise Winter. Slednja išče izraz odpadlega (v tem primeru so to odsluženi keramični strešniki) v novi obliki, ki ne stoji pri miru.

Premikanje keramike in misli

Skupina treh mladih ustvarjalcev, Miha Livk, Jera Dacar in Rilind Beqolli, v Galeriji Layerjeve hiše raziskuje temo antropocentrizma, prikaz človeka in živali

v odnosu med seboj, kjer nevidne vezi visijo v ustvarjenem domišljijem prostoru. Dejstvo, da obiskovalca preseneti hrup klikanja oblakov, na katerih so skrbno predstavljene keramične figure, je neizpodbitno presenečenje, ki se na nov način ukvarja s konceptom

Festivalsko dogajanje se bo v Layerjevi hiši nadaljevalo z Bienalom tekstilne umetnosti BIEN 2023, ki bo svoja vrata odprl 31. maja.

premikanja statičnih stvari. Pri tem ne gre le za keramične figure, ampak tudi za premikanje obiskovalčevih misli in pogledov.

V Galeriji Layerjeve hiše se predstavljata še dve umetnici, Tanja Goršič Gabrijelčič in Lara Žagar. Prva s projektom Črvine časa zavzema del prostora, ki obiskovalca

popelje v razmislek o gibanju prostora in časa, njena dela so namreč črvine, ki jih gravitacija upogne ter oblikuje prostorsko-časovni tunel. Lara Žagar pa v projektu Re-teraformiranje išče razmisleke o koncu sveta, tako v fizičnem kot tudi v abstraktnem pogledu. Dela v prostoru raziskujejo živo v neživem v toku časa, ki teče in se premika obiskovalcem pred očmi.

Tu je še Galerija Mahlerca, ki se nam odpira s terase Layerjeve hiše. V njej je Lana Pastirk pripravila prostorsko postavitve Nove ptice, ki navdih išče v pesmi Črni deček pesnika Daneta Zajca. Togost družbe, črni pogledi, nerazumljenost sveta in majhna lučka, ki sveti v navivnem dečku. Ter bele ptice. Ki letijo v nebo.

Keramika se v okviru razstave σ kvadrat predstavlja kot odziv raziskovanja polja gline, ki lahko postane gibljiv material, naj bo iluzorno

Postavitev Špele Šedivy z naslovom V dosluhu

/ Foto: Maša Pirc (Layerjeva hiša)

ali resnično. Raziskuje svoje meje, meje umetnika in gledalca, ustvarjalca in obiskovalca. Razstave so na ogled do 20. maja, od torika

do sobote med 11. in 19. uro, kot vodič po razstaviščih pa vam bo koristil tudi katalog razstave, ki si ga lahko zagotovite v kavarni Layer.

Zgodba

V pomoč pri hoji ji je bambusova palica iz Patagonije

»Veste, ta bambusov les iz Patagonije, iz katerega je moja palica, je drugačen kot drugi, ker je poln, drugi so prazni,« mi ob slovesu še razloži Anica Ottenstein. Ko ji pomaham v slovo, težko zadržim solze. Tako čustveno je pripovedovala o svoji mladosti v Sloveniji in kasnejšem življenju v Argentini – do zdaj, ko je prvič po letu 1947 obiskala rodni Strahinj.

KLARA MRAK

»Lahko malce tišje in počasneje, prosim, imam ravnovno slušni aparat,« me ob začetku našega pogovora v Strahinju poprosi Anica z rojstnim priimkom Marinšek. Ta 93-letna gospa je v Slovenijo iz Buenos Airesa čez Frankfurt pripotovala s hčerko Elisabeth. Upoštevam njeno željo, nato pa se predam njenim spominom na mladost v Sloveniji in na kasnejše življenje v Argentini. »Tu v Sloveniji je zdaj vse veliko drugače, diha se blagostanje. Ljudje ste drugačni. Takrat, po vojni, smo bili vsi bolj revni, prestrašeni, zdaj se počutite bolj prepričani sami vase. Pa hiše so lepe ...« podaja svoja opažanja. Ko je odšla iz Slovenije, je bila stara 17 let in pol. »Moj začetek v Argentini ni bil dober, morala sem iti tja, ker sem bila mladoletna in je moj brat Janko podpisal, da morava s sestro oditi. Sva kinja je ukazala, da morava iti prav v Argentino, čeprav sva imeli dovoljenje za Kanado. Mi je žal, da nisva šli tja, a težko je bilo v Argen-

»O, Gorenjski glas ... Veste, vsak dan ga berem.« V Buenos Airesu – vsak dan? »Da, res. Ko sem se leta 1990 upokojila, sem ga začela brati vsak dan, prej pa ob koncih tedna. Seveda ga berem, saj drugih stikov s Slovenijo v Argentini nimam in to, da ga berem, je nujno potrebno.«

tini zaslužiti dovolj denarja, da bi šli po tem v Kanado, pa tudi takrat zveze s Severno Ameriko niso bile tako dobre, tako da sva ostali v Argentini.«

Anica pove, da je imela veliko srečo, da je dobro znala nemško. »V petih letih nemške okupacije v Sloveniji smo se dobro naučili nemško, saj ni bilo slovenskih učiteljev. V Argentini ni veliko ljudi znalo dobro nemško, delovala pa so nemška podjetja. Od leta 1971 do konca leta 1990, ko sem se upokojila, sem vedno delala pri Nemcih.« Začela je kot navadna delavka v tekstilni tovarni. »Ko je prvič prišel predstojnik podjetja, me je takole pogledal (pogleda izpod čela). Takoj je videl, da sem tujka in da znam nemško. Rekel je:

'Du hast vielleicht studiert?' (Si mogoče študirala?) Odgovorila sem: 'Seveda.' Prijel me je za roko, me peljal v pisarno in od takrat naprej sem – kot prva tujka – delala na nemškem poslaništvu. Nazadnje, pred pokojem, sem bila oskrbnica nemških šol, ki jih je v Argentini 21. V letu pred upokojitvijo je prišel nemški minister za šolstvo v inozemstvu in klepetal z menoj. Nato je rekel, da bi rad videl, kako urejam papirje. Odprla sem eno od omar in mu rekla, naj izbere, kar hoče. Vzel je eno mapo, vzel iz nje dva lista in rekel: 'No, to je vse odlično.' Takrat so mi dali povišico in še danes imam visoko pokojnino, ki sicer v Argentini niso ravno visoke.«

V Sloveniji po 76 letih

Anica je v Slovenijo pripotovala s hčerjo Elisabeth. Eli pri svojih 62 letih deluje zelo mladostno, svoj pogled na materino življenjsko usodo mi zaupa tudi ona. »Ko je bil oče še živ, je bilo nemogoče načrtovati, da bi šli v Slovenijo. Vedno je bil proti letenju, proti temu, da bi se nekaj iz-

peljalo, bil je nekoliko zapleten človek. Ko je julija 2021 umrl, star 91 let, sem začela razmišljati, da je za mamozelo pomembno, da se vsaj enkrat v življenju vrne h koreninam, k svojemu jeziku. In, veste, pri tej starosti take poti ni lahko izpeljati. Zato sem šla počasi, korak za korakom. Najprej sem ji povedala za idejo, počasi jo je ponotranjila in danes mislim, da je bila to najboljša ideja v življenju, ki sva jo izpeljali,« ganjeno pove Eli. Elisabethin oče in Aničin mož je bil šef laboratorija v Siemensu. »Po izobrazbi je bil kemik, služba je bila lepa, plača pa ne dobra,« pove Anica. Eli dodaja, da je bil oče sicer izjemen v poslu, ampak socialno zelo problematičen. Vedno je želel dokazovati, da ve več od podrejenih. Vsokoli

Anica Ottenstein v Buenos Airesu vsak dan prebira Gorenjski glas (na fotografiji s hčerko Elisabeth). / Foto: Tina Dokl

Anica: »Tvoj oče je bil 'pravi' Nemec. Midva sva se velikokrat skregala zato, ker je bil po mojem mnenju prestrogo z otroki, pri nas doma smo bili drugače navajeni. Pri njem pa je vladal strog red. Ampak sta k sreči tako Eli kot Pablo zrasla v dobra človeka. Ker je veliko družin, v katerih se zgodi, da otrok zaide na stranpoti, Eli in Pablo nista. Pablo ima pet otrok, tudi že tri vnuke, Eli ima dva potomca, sina in hčer. Pablo je dve leti mlajši od Eli, je bolj Lenarčev, bolj moje sorte, ona (pokaže na Eli) je bolj stroga, Pablo pa je po Nemcih podedoval, da zna dobro delati, ampak je po svoje nežen v srcu,« o svojih dveh otrocih razmišlja Anica. Eli dodaja: »Da, moj brat Pablo je malce deloholičen, ima veliko družino. Jaz sem arhitektka, delala sem različne stvari, zadnja leta pa delam v službi vlade v Buenos Airesu. Ampak arhitekturne zadeve, ne političnih,« se nasmehne.

Patagonija

Po tem, ko sta se z možem leta 1990 upokojila, sta vsa poletja živela na jugu, v Patagoniji. »Naša hišica je narejena iz hlodov, takih ni več, saj ne dovolijo več sekati lesa. Je pa premrzla za zimo in zdaj jo sin Pablo predeluje, dela izolacijo. Da bo lahko smučal. Ampak ne vem,

kako bo smučal, ko bo 65 let star,« hudomušno reče Anica. »Je pa to drugo veselje, ta naša hišica, v primerjavi z drugimi je res majhna, a je bilo zelo veliko treba počistiti, tam raste posebno grmovje z velikimi trni in vse to je treba venomer obsekavati. Nekoč je veleposestnik, ki živi blizu nas, poslal hlapce nazaj v Čile in jim ni plačal. Tisti ljudje so mislili, da smo povezani s tem človekom, in so nam izpraznili hišo. Vse, čisto vse, samo eno skledo na kaminu so nam pustili. Je bilo treba vse na novo nakupiti. Nato sva z možem naredila neke vrste skrivališče. Omaro v kuhinji sva predelila in zgoraj naredila majhna vrata, da sva od tam lahko ven jemala, kar je bilo skritega.«

Bere Gorenjski glas

Ko je Anica v času svoje obiske v Sloveniji v hiši, kjer ima prostore naš časopis, zagledala napis Gorenjski glas, je gostiteljici Mariji Oman takoj rekla: »O, Gorenjski glas ... Veste, vsak dan ga berem.« V Buenos Airesu – vsak dan? »Da, res. Ko sem se leta 1990 upokojila, sem ga začela brati vsak dan, prej pa ob koncih tedna. Seveda ga berem, saj drugih stikov s Slovenijo v Argentini nimam in to, da ga berem, je nujno potrebno.« In kaj najraje prebere?

»Preberem vse naslove, koliko celih člankov, pa je odvisno od tega, kdaj začnem zjutraj brati. Začnem z Infobaejem, kjer najdem informacije o Argentini in tujini, potem berem Rio Negro, tu dobim novice iz Patagonije, kjer stoji naša poletna hiša. Nato 'prelistam' še Gorenjski glas, da dobim novice iz domovine.« Vsak dan je na računalniku, pove Eli. Anica potrdi: »Res je, in to preveč časa naenkrat, tega se zavedam. Kar pozabim, da bi morala vstati in se malo sprehoditi. Nikoli se ne spomnim, le ko moram s kosilom pohiteti. Enkrat na teden pa pride Elisabeth, da malo pomaga. Ker če sem sama, se tudi veliko ne umaže, če človek pazi ...«

Naredimo ji nove spomine

»Cela zgodba moje mame je na neki način tragična, ampak vedno sem jo skušala prepričati, da vidi pozitivno stran zgodbe. Kot pravi moja hčerka: naredimo ji nove spomine,« reče Eli. In so jih ji naredili. »V Strahinju sva prišli 16. marca, tu sva torej mesec in pol, živiva pri Mariji Oman, naši sorodnici, brez njene pomoči nama ne bi uspelo priti sem. Veliko smo bile naokrog, na Bledu, v Postojni, Ljubljani in Piranu. Mama je 31. marca praznovala 93 let in takrat

je na obisk prišla tudi moja hči, ki živi v Berlinu. Prav na materin rojstni dan je prišla in ostala tu dva tedna. Hvaležna sem za to, da nas je Marija tako lepo sprejela in gostila vse te tedne.«

Anica Ottenstein si je v času obiska rodne Slovenije ogledala tudi cerkev Srca Jezusovega v Ljubljani. »Tako majhna se mi je zdela; ko sem tam stanovala, se mi je zdela pa ogromna.« Cerkev je na Metelkovi ulici, Anica je pred odhodom v Argentino dve leti obiskovala farmacevtsko šolo v Ljubljani. V omenjeno cerkev je tako letos stopila prvič po 76 letih. »Živela sem pri nunah, pravzaprav pri vratarici. Moja mama je rekla, da se moram naučiti plesati, ker sem imela en centimeter krajšo nogo in me je zmeraj učila, da moram hoditi naravnost. Ko sem bila v Ljubljani, mi je rekla, da se moram naučiti plesati. Za vratarico je bil to greh, čeprav je moj oče rekel: 'Ani se mora učiti plesati'. Ko sem prišla pozno domov s plesne vaje, sem naslednje jutro vsakič znova morala vstati pred šestimi, da sem šla v cerkev. Tega ne bom nikoli pozabila. Še zdaj se spomnim vratarice, Marica ji je bilo ime, vedno je nosila tak velik klobuk.« Iz Anice spomini na mladost kar vrejo. »Po koncu vojne sem se vozila v Ljubljano v šolo, enkrat na teden pa sem prišla domov ... Sedim na vlaku, nekdo me gleda, se presedem in pride za menoj. Ko je tretjič prišel za mano, me je vprašal, ali se pišem Marinšek. Prikimala sem. Je rekel: 'Jaz sem tvojega brata poznal.' Nam so rekli, da je brat Joža padel v bitki za Stalingrad, v resnici pa ni padel, bil je v ruskem ujetništvu, in ko so ga vrnili v Jugoslavijo, je tam na poti nekje videl nekoga, ki je bil prav sestradan, ker so jim dali enkrat na dan toliko kruha (pokaže z roko velikost drobitca) in umreti od lakote je groza ... In moj brat Joža mu je dal svoj kruh. Ne vemo, kje je umrl, ne vemo, kje je ostal. Ampak ta človek je meni rekel: 'On ni padel v Stalingradu, jaz sem ga še videl.' Tako sva si bila podobna. Vsi smo si bili podobni, ampak Joža mi je bil najbolj.«

Zanimivosti

Trenutek moraš enostavno ujeti

V Jakopičevem sprehajališču v ljubljanskem parku Tivoli radovedne poglede privablja 88 fotografij svetovno znanih športnikov, ki jih je iz svojega bogatega arhiva v razstavo z naslovom Samoglavih 20 stkal športni fotograf Samo Vidic z Bleda. Fotografije predstavljajo njegovih dvajset let za fotografskim objektivom, ko je po celem svetu spremljal vrhunske športnike in beležil največje dogodke pod okriljem Red Bulla.

MAŠA LIKOSAR

Smučarski legendi Lindsey Vonn in Aksel Lund Svindal, akrobatski pilot Hannes Arch, dirkači formule 1 Max Verstappen, Yuki Tsunoda, Daniel Ricciard in Nyck De Vries ter motociklistični dirkač Marc Márquez, atletinja Libby Clegg, deskar na snegu Crispin Lipscomb, motokrosisti Jeffrey Herlings, Mattia Guadagnini in Tom Vialle ter golfist Tiger Woods so le peščica tujih športnikov, ki jih je v svoj objektiv ujel blejski fotograf Samo Vidic in jih na ogled postavil na svoji prvi odmevnejši ter dlje časa trajajoči razstavi Samoglavih 20.

Med 88 fotografijami je tudi veliko takih, ki v njihovem elementu prikazujejo slovenske športnike: tekačico Anjo Gregorec, smučarja krosista Filipa Flisarja, gorskega kolesarja Kristjana Vrečka, paraplavalca Darka Đurića, jadralnega zmajarja Matjaža Klemenčiča, svetovnega prvaka razreda MXGP Tima Gajserja, deskarja na snegu Marka Grilca in Nejc Ferjana, suparko Manco Notar, športna plezalca Janjo Garnbret in Domna Škofica, košarkaša Gorana Dragiča, smučarja prostega sloga Maja Štirna, triatlonca Davida Plešeta, nogometaše Luko Vidica, Klemna Cizlja in Benjamina Šeška, gorskega tekača Luko Kovačiča, kolesarja Grega Boleta, kajakaša Luko Reberšaka in Petra Kauzerja, plavalca Roberta Žbogarja, BMX kolesarja prostega sloga Jako Remca ter smučarja Manjo Pernek in Bernarda Vajdiča.

Blejski fotograf Samo Vidic ob svoji najljubši fotografiji razstave, na kateri sta triatlonka Daniela Ryf in štirinožni kosmatinec na eni od ulic v Barceloni. / Foto: Tina Dokl

Več kot dvesto dni zdoma

Le redki se lahko pohvalijo s tako bogato zbirko fotografiranih športnikov, a kljub temu Samo Vidic ohranja preprosto, sproščeno in nič kaj vzvišeno držo, ki bi upravičeno pripadla fotografu njegovega kova. Kot pravi, so njegovi dosežki rezultat predanega dela, kreativnosti in težnje po vedno boljšem. »Ne nazadnje sem imel tudi kanček sreče,« je dejal Samo, ki je svoje fotografsko udejstvovanje posvetil športu. »Dosegel sem več, kot sem si kadarkoli upal sanjati.«

Fotografije razstave Samoglavih 20 so naprodaj na spletni dražbi, celoten izkupiček od prodaje pa bo namenjen fundaciji Wings For Life, ki podpira najboljše raziskave poškodb hrbtenjače in iskanje zdravila zanje.

Samo Vidic je fotografsko pot začel pri 17 letih kot amaterski fotograf. Navdušen je spoznaval, kaj vse je možno ustvariti z različnimi fotoaparati in objektivom, ob tem pa začutil, da bi bil to lahko njegov sanjski poklic. Nekaj let zatem je stopil na profesionalno pot ob zavedanju, da je slovenski trg premajhen, da bi tu lahko našel svoj prostor kot športni fotograf. Njegove misli so zato begale v tujino. »Poslal sem elektronsko sporočilo medijski hiši Red Bull, od koder sem zelo hitro dobil pozitiven odgovor – in

tako se je vse skupaj začelo,« je pripovedoval Vidic. Z Red Bullom sodeluje že dvajset let, v tem času pa se je uveljavil kot eden njihovih najbolj cenjenih in priznanih fotografov. Zavoljo svojega dela je več kot dvesto dni na leto zdoma, česar – kot pravi – se je njegova družina, žena Maja in sinova Mark ter Jaka, že navadila. »Seveda so bili tudi trenutki, ko sta bila otroka nejevoljna, ker sem šel spet na pot. Pri tem vse pohvale ženi, ki je bila vselej potrpežljiva, podpirala je mene in tudi vse štiri vogale v hiši,« je poudaril Vidic.

Nikoli ni zares zadovoljen

Do svojih fotografij je pogosto kritičen, z njimi ni nikoli zares zadovoljen. Vedno znova si postavlja višje in še višje cilje na lestvici kakovosti. K doseganju še boljšega ga ženejo izzivi, ki si jih nemalokrat postavi kar sam. »Pogosto preizkušam sam sebe,« priznava blejski fotograf. Monotonost in ponavljanje vedno istega ga dolgočasita. Tudi situacije, ki so enostavne, ležerne, brez posebnih zapletov, zanj niso zanimive. Motivirajo pa ga zahtevnejše razmere, v katerih ne gre nujno vse po načrtih, pojavijo se tudi problemi in njihovo reševanje. »V takih situacijah se najbolje znajdem,« je z nasmehom pristavil Samo. Zato ni nenavadno, da mu je v zadnjem času postalo še posebno ljubo fotografiranje jadrnanja, ki zahteva veliko spretnosti in poguma, da stopiš na jadrnico in z nje narediš dobro fotografijo.

Tako kot športniki je tudi športni fotograf v nenehni boju s časom, pravi Samo. »V športu se vse zgodi zelo hitro. Tu nimaš časa, vedno se mudi, enostavno moraš ujeti trenutek,« je posebnost športnega fotografiranja opisal Vidic, ki meni, da za fotografijo in fotografiranjem ni posebne znanosti niti visoke »filozofije«. »Nikoli nisem filozofiral okoli fotografij. Ko vidim pravi trenutek – in če ob tem vse 'štima' – enostavno pritisnem sprožilec.« A za kvaliteto fotografije, kot dodaja Vidic, moraš imeti tudi oko in občutek za svetlobo. »Hkrati moraš poskrbeti, da je športnik na fotografiji videti kar se da dobro. Nimaš časa, da bi jih nastavljal in

ki je spontano nastala leta 2012 na eni od ulic Barcelone. Na njej je triatlonka Daniela Ryf, ob njej pa pes, ki opravlja osnovno fiziološko potrebo. »Če bi moral sebe opisati z eno fotografijo, bi zagotovo izbral to,« je povedal Samo.

Z nemalo športniki, ki mimoidoče ali tiste, ki pridejo z namenom, da si ogledajo razstavo, pozdravljajo v parku Tivoli, je Vidic stkal tudi prijateljske vezi. »Športniki so pogosto deležni prošenj, vsi nekaj želijo od njih, jaz pa nisem eden tistih, ki bi prosil za njihovo pozornost, zato so me tako dobro sprejeli. Mnogi tudi vedo, h kateri medijski hiši sodim, zato me brezpogojno spustijo bliže k sebi,« je povedal Samo.

Kaskader na motorju Robbie Maddison, Grčija, maj 2019

/ Foto: Samo Vidic

Padalka Maja Kuczynska, Slovenija, avgust 2020

/ Foto: Samo Vidic

postavljaj. Imaš le nekaj minut, da v norih razmerah narediš vrhunsko fotografijo.«

Fotografije z zgodbo

Razstavo Samoglavih 20, ki bo v Jakopičevem sprehajališču na ogled do 6. junija, oblikujejo fotografije, ki so Samu še posebno ljube. Najstarejša med njimi izvira iz leta 2009, najmlajša šteje dober mesec dni, vsaka izmed razstavljenih pa v sebi skriva zgodbo. Za nosilno fotografijo razstave je Vidic izbral črno-belo fotografijo,

Fotografije bodo vse do konca razstave naprodaj na spletni dražbi, celoten izkupiček od prodaje pa bo namenjen fundaciji Wings For Life (WFL), ki podpira najboljše raziskave poškodb hrbtenjače in iskanje zdravila zanje. »Plemenit cilj, ki ga močno cenim in z največjim veseljem podpiram,« je še poudaril Vidic. Letos mineva tudi deset let od prve izvedbe globalnega humanitarnega teka, kjer je celoten izkupiček od startnin namenjen fundaciji WFL.

Jadralca Arnaud Psarofaghis in Nicolas Charbonnier, Španija, januar 2023 / Foto: Samo Vidic

Jaz, midva in mi

Tulipani

MOJCA LOGAR

profesorica geografije
in zgodovine

April in maj je čas cvetenja tulipanov. Prav gotovo jih imate v svojih vrtovih tudi vi. Najpogosteje so že odcveteli. Ker je to čebulnica, jih pustimo, da se stebela posušijo. Tako se vračajo hranila v čebulico, da bo močna za prihodnjo sezono. Čudovit park tulipanov v Sloveniji je Volčji Potok. Tak park je lep v vsakem letnem času, običajno ga obiščemo v prvomajskih praznikih. Veš, kaj pričakuješ, pa je vseeno vedno očarljivo videti cvetlične preproge različnih barv in oblik. Lahko občudujemo kontraste ali harmonijo barvnih spektrov, različne sorte tulipanov in

vsega, kar park lahko ponuja. Za vrtnice bomo še malo počakali. Tedaj bomo obiskovali rozarije. Najlepše vrtnice v Sloveniji so v frančiškanskem samostanu v Kostanjevici pri Novi Gorici, kjer lahko občudujemo burbonke in še mnoge druge vrtnice. Volčjemu Potoku je podoben Mozirski gaj v Savinjski dolini, kjer prav tako lahko občudujemo tulipane in druge nasade čudovitega cvetja. Slovenija je majhna dežela, vendar ima vse, kar imajo veliki. Velika dežela v gojenju tulipanov je seveda Nizozemska. Tulipane so tja pripeljali v 16. stoletju iz Turčije. Zemlja, ki jo Nizozemska še danes »krade morju«, je lahka, peščena, voda hitro odteka in je ravno prava za gojenje tulipanov, ki ima vsa hranila v svoji čebulici. Dežela je do-

Upam, da bom jeseni še vedno v razpoloženju »tulipomanije«.

segla »tulipanova mrzlica«, gospodarski razcvet, od katerega dobro živijo še danes. Ko se človek vozi mimo tamkajšnjih tulipanovih polj in občuduje cele njive različnih barv, onemi ali zavzdihne, kako je to lepo. Polja tulipanov so namenjena proizvodnji čebulic, ki jih izvažajo

po celem svetu. Najlepši nasadi so v cvetličnem parku Keukenhof, ki velja za enega najlepših in največjih nasadov cvetja na svetu. Nudi tudi različne druge atrakcije za obiskovalce. Med drugim tam lahko najamete kolo in se med cvetličnimi polji vozite s kolesom. Zdi se, kot da bi srkal barve in cvetlice. Milijone obiskovalcev obišče ta park, ki je odprt le v spomladanskih mesecih. V preostalem delu leta pripravljajo nasade. Posadijo več kot sedem milijonov čebulnic – tulipanov, narcis in hijacint, da potem obiskovalci onemijo in občudujejo barve in se z njihovo barvitostjo hranijo, pomirjajo, navdihujejo, morda celo zdravijo. Kromoterapija je terapija z barvami. Keukenhof sem do sedaj obiskala trikrat, Volčji Potok skoraj vsako leto. Ima vse, kar imajo veliki, le v pomanjšani varianti.

Sklenila sem, da bom tudi doma nasadila več tulipanov. Pod drevesi in grmi bom naredila gomile nove prsti in vanje nasadila tulipane, narcise in hijacinte. To bo treba storiti jeseni, da bodo prihodnje leto cveteli. Upam, da bom jeseni še vedno pri taki volji in v razpoloženju »tulipomanije«. Saj veste, navdušenje lahko tudi hitro spuhli ali se spremeni v kaj drugega ...

Gledanje v oči

JANEZ LOGAR

zakonski in
družinski terapevt

V naši, zahodni kulturi gledanje v oči med pogovorom šteje za pomemben del komunikacije. Z gledanjem v oči damo osebi pomembnost, pozornost. Na ta način pokažemo iskreno zanimanje in si hkrati gradimo zaupanje in avtoriteto v pogovoru. V nekaterih drugih delih sveta pa gledanje v oči med pogovorom ali na poslovnih sestankih ni zažele-

Preko oči s tabo do naju

no. Tako je v nekaterih azijskih kulturah, kot so Japonska, Kitajska in Koreja. Dolgotrajno gledanje v oči se

tam šteje kot napad na osebo, saj se jemlje kot nespoštljivo obnašanje. Še posebno v komunikaciji med različnima spoloma.

Drugače je v bližnjih odnosih. Tu naj bi bilo manj kulturnih vplivov in več medsebojnega prostora, ki si ga ustvarita dva, ki se imata rada in živita skupaj že več let. V ljubečih odnosih pogled in gledanje v oči poveča občutek povezanosti in poveča se zaupanje med njima. Ko gledam drugo osebo v oči, se avtomatsko poveča ranljivost in to lahko spodbudi mene in drugo osebo v iskreno izmenjavo čutenj. Več pogleda iz oči v oči zmanjša stres in poveča empatijo med nama. V bližnjih odnosih je daljše gledanje v oči zelo svojevrstna izkušnja. Tako zelo svojstvena, da je ni moč opisati z besedami, hkrati tako zelo edinstvena, da bi takšni izkušnji z besedami odvzeli lepoto in globino. Pa vendarle poskusimo ubesediti, česar se ne da opisati prav dobro.

Ta edinstvena izkušnja se zgodi, ko besede utihnejo in jih ni več med nama. Takrat sem tukaj in sedaj v celoti na razpolago samo tebi. Na začetku moramo dati pozornost vzorcu dihanja. Hitro dihanje zmanjšuje mojo koncentracijo, manjša hitrost dihanja poveča

zavedanje sebe in hkrati poveča stik z osebo pred mano, ki me gleda v oči. Pravimo, da se vzpostavi neverbalna komunikacija. Iz oči v oči te lažje začutim v tvoji bolečini, brez besed se vzpostavi povezava, brez besed vznikne ranljivost, vzpostavi se povezava, ki si je ne moremo predstavljati, dokler je ne izkusimo. V resnici jaz, ki vzpostavim očesno povezavo in zdržim pogled, postanem le ogledalo za drugo osebo. Takrat človek ne more nikamor pobegniti, gre lahko le k sebi in v meni vidi sebe. Sem le kot zrcalo. Nehamo se izogibati sebi in svoji bolečini, kar delamo tako ali tako vse življenje. Močan stik z očmi vzpostavi zares močno vez med dvema osebama in ustvari se prostor za ples čutenj (strokovno rečemo interpersonalni prostor) – ne gre za razlago čutenj, temveč za čutenje čutenj. Človek dojame, kako močna je žalostna žalost in kako bedno je življenje brez ljubezni. Neverbalna komunikacija dvoje možganov je tako intenzivna, da se prostor ukrivi, svetloba se zgosti in postane bolj temna od teme. Menjavajo se obrazi, spreminjajo oči, prihajajo solze in nasmehi. Vse se menja in spreminja v nekaj novega. Kakšna moč nama je dana!

Skriti svet avtizma (4)

MAJA BERTONCELJ

raznolikost
in vključevanje

Nevenka Nakrst, univ. dipl. psihologinja in certificirana psihoterapevtka, ocenjuje, da se diagnozo avtizem poda prehitro.

»Še pred zaključenim obdobjem razvoja, ko pri tistih z manj izrazitimi simptomi še ni kristalno jasno, kako se bodo težave manifestirale skozi celotno življenje in kakšno obliko podpore in pomoči bodo potrebovali vseživljenjsko. Definicije pri nevroloških in duševnih stanjih ni enostavno določiti, ker za zdaj diagnozo v večini primerov še vedno podajamo na podlagi opazovanja vedenja, in ne na podlagi nekaterih bioloških markerjev. Menim, da bi bilo bolj smiselno podati nek splošen opis, da so prisotne težave v zgodnjem razvoju (Gillberg to poimenuje ESSENCE), v nadaljevanju pa bi bilo treba spremljati družino ter jo podpreti in otroku pomagati pri spodbujanju razvoja v smeri zdravljenja. Najbolje čim prej in čim intenzivneje. Zgodnja

terapevtska obravnava otrok prinaša najboljše rezultate, saj so takrat možgani najbolj plastični, starše in druge deležnike pa tako pravočasno usmerimo v spremembe in prilagoditve njihovega vedenja. Vse to lahko pozitivno vpliva na razvoj otroka ne glede na to, ali gre pri njem za avtizem ali pa za simptome, ki nakazujejo neke druge posebnosti (ADHD, disleksijo, shizofrenijo ...),« poudarja.

Avtizem in vpliv na družino

Avtizem ni le stvar posameznika, ampak celotne družine. »V družino prinese veliko skrbi, bolečine, nemoči, strahu pred prihodnostjo, tudi obupa, jeze, krivde in občutka krivice. Večina posameznikov z avtizmom ni genijev in ne blestijo. Tudi tisti, ki blestijo na posameznih področjih, imajo na drugih težave in pogosto ostanejo odvisni od pomoči staršev. Starši so izčrpani in zaradi

pomanjkanja podpore v okolici enostavno nimajo možnosti za oddih in skrb zase. Intenziteta teh stisk se seveda med družinami razlikuje, mislim pa, da ji nobena družina ne more v celoti ubežati. Družine, ki si zmorejo osmisliti drugačno življenje, vzpostaviti stik z otrokom, sprejeti njegovo drugačnost, so družine, ki jim je avtizem prinesel tudi sočutje, povezanost, pristnost, ponos, veselje. Za stik in srečanje s posameznikom, ki ima avtizem, je potreben najprej stik s sabo, zmožnost umiriti svoja čustva, v sebi vzpostaviti občutek varnosti, biti iskren in pristen, se ne pretvarjati. To so vsekakor vrline in vrednote, ki so darilo za starše in okolico, v katero je oseba z avtizmom sprejeta,« pojasnjuje Nevenka Nakrst.

Nevrorazlična družba prihodnosti

Je glasnica in zagovornica nevrorazlične družbe prihodnosti. »Ne morem

Simbol svetovnega dne zavedanja o avtizmu je sestavljanica.

se sprijazniti s porastom diagnoz in s tem, da je vedno več otrok že zelo zgodaj označenih z motnjami. Smo tik pred tem, da bomo vsi imeli neko motnjo in bo to postalo normalno. Pojem nevrorazličnosti nadomesti motnje in v ospredje postavi, da smo si med seboj različni in da to ni nujno slabo. Drznost nekoga z motnjo pozornosti, osredotočenost drugega z avtizmom,

ustvarjalnost tretjega z disleksijo, vse to so potenciali, ki so potrebni in koristni. Seveda je sodelovanje in vključevanje izziv, ampak predsodke in nestrpnost lahko presežemo s sočutjem, iskrenostjo, pravo kombinacijo sprejemanja in spoštljivih mej ter z zdravim humorjem. Mislim, da vse naštetu nujno potrebuje tudi naša družba,« še poudari. (Konec)

Tunjiške zgodbe (36)

Raubšic Pepe

IVAN NOGRAŠEK

Pepe je živel sam v neki stari kajži. Žena mu je umrla še zelo mlada, otroci so se porazgubili po svetu, najstarejši sin Rudi pa je padel kot nemški vojak nekje v Rusiji. Pepe je bil malo poseben človek, vedno med ljudmi v vasi. Bil je vaški cestar, ob cesti je kopal jarke in zasul tudi kakšno večjo luknjo na makadamski cesti. V popoldnevih pa je hodil po vasi

od hiše do hiše in gospodinjam »flikal« preluknjane lonce. To je opravljal zato, da je dobil kakšen kozarček pijače. Seveda najraje žganje. Na večer pa je hodil po gozdovih okrog vasi in iskal steze srnjakov med grmovjem. Na te steze je nastavljal zanke, v katere je ulovil marsikatero srnjaka. Na stezi je po navadi pripognil mlado primerno drevesce in nanj privezal zanko iz žice. Ko je srnjak prišel po stezi, se je to drevesce sprožilo, zanka se je srnjaku zategnila okrog vratu, dvignilo ga je v zrak in tako je obvisel in v mukah končal življenje. Zelo zgodaj zjutraj, ko so vsi ljudje še spali, pa je Pepe obšel svoje lovišče. Kar se je ponoči ujelo, je v košu odnesel v svojo kajžo. Naslednje dni pa je okrog Pepetovega domovanja močno dišalo po pečenki. Tudi če so vaščani vohali to pečenko, Pepeta ni nihče prijavil oblastem. Pepe je tudi s puško pokončal marsikatero divjad. Miličniki so ga utemeljeno sumili, kaj počne, niso

pa mu mogli nikoli dokazati, ker je bil Pepe kar zvit možak. So pa enkrat le preiskali njegovo kajžo in našli dve vojaški puški. Te puške je moral naslednje dni prineseti na milico v Kamnik. Predno jih je nesel v Kamnik, je v cevi pušk nalil slano vodo, da so cevi na hitro zarjavle, Pepe pa bi se lažje zagovarjal, da z njima že dolgo ni nihče streljal. Med ljudmi pa se je Pepe še vedno rad pobahal, da ima od vojne skritega še dosti orožja. Saj je bilo orožja med vojno dovolj. Kar precej let po vojni je Pepe tako kar lepo živel. Nekoč pa mu je ena od gospodinj dala le malo preveč »šnopsa« za plačilo »zaflikanih« loncev, da je bilo usodno zanj. Malo pred svojo kajžo je Pepe hotel malo počiti, pa se je na mrzlo zimsko noč do smrti podhladil, 26. januarja 1956. Po Pepetovi smrti v naši vasi ni več znan kakšen strasten krivolovec. Pepe je bil ob smrti star 68 let. Farani so ga pokopali sami, kot to storimo še danes z vsakim pokojnim.

Splača se biti naročnik Gorenjskega glasa

Pokličite 04/201 42 41
ali pišite: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Vaš razgled

Tejin SMS nekdanji sošolki Marji: »Popoldne na naši klopci. Prideta tudi Lara in Pia.« Marja »odesemesa«: »Joj, ne vem, seminarsko moram končat.« Teja vztraja: »Haloooo, kaj pa stare prijateljce?« Mine deset minut: »No?« Marja potrdi: »OK, sam Luka pride z mano.« Odgovor: »Hvala nebu, da ga boš le pripeljala pokazat. Če bo preživu naš klepet dlje kot 15 minut, pol se ga sam drž.« Mala družba je uživala v klepetu – vsak s svojim. Kdo ve, morda pa ravnokar na instagrame prihajajo najnovejši »storyji«, da je danes res lep dan. I. K. / Foto: Tina Dokl

Graščakinja opazuje družbo na zgornji fotografiji in obupano zavzdihne: »Niti besedice si niso izmenjali. Se ne znajo več pogovarjati med seboj? Vsak in vsi le zase.« Spletična ji odvrne: »Morda so v teku časa izgubili dar govora in si misli izmenjujejo le v pisni obliki.« Graščakinja se začudi: »Ni videti, da bi pisali pisma.« Druga spletična se ji nasmehne: »V kristalni krogli sem videla, da se bodo ljudje nekoč pogovarjali le še s telefoni.« Graščakinja zgrožena: »To je tragedija. Uničili so umetnost govora in druženja.« M. L. / Foto: Tina Dokl

Gorenjski priimki

Ručigaj ali Godrnjavšek, 1.del

TINO MAMIČ

Priimek Ručigaj je izvorno gorenjski. Je eden najstarejših slovenskih priimkov glede na število znanih imen prednikov, saj obsega več kot 15 generacij. Nima nobene različice. Kar je malce nenavadno, saj se priimek v narečju izgovarja Rudžgaj in bi lahko zato lahko imel tudi pisano različico Ručgaj.

V Sloveniji živi 162 Ručigajev, večina na Gorenjskem in v Ljubljani (118). Število nosilcev priimka rahlo raste, v zadnjega pol stoletja z 138 na 162.

Po svetu jih je živi manj kot 15, od tega na Hrvaškem okoli 10 (v Splitu in Trogirju). V Združenih državah Amerike živi 16 Rucigayev, ki so se čez ocean preselili v letih 1902 in 1903. Najprej

je iz rodnega Kranja odpotoval družinski oče Alojzij Ručigaj (40), dobrega pol leta kasneje pa še njegova soproga Frančiška (38) in otroci Ivana (11), Franca (9) in Janez (4). Na morju so prebili

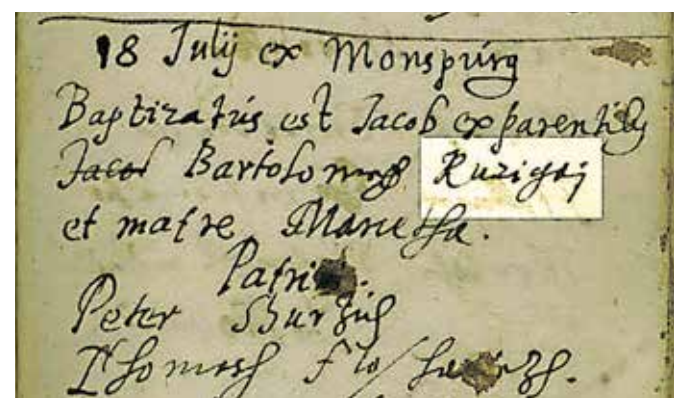
11 dni, po zdravniškem pregledu na otočku Ellis Island ob newyorškem Kipu svobode pa so se nastanili v Chicagu. Priimek so ohranili kot Rucigaj. V New Yorku pa je živela še ena slovenska

izseljenska družina, ki pa je imela priimek zapisan kot Rucigay.

Priimek se je razvil v hišno ime pri Ručigaju oziroma po domače pr' Rudžgej v Nadgorici pri Ljubljani (župnija Črnuče). Na enak način je nastalo tudi hišno ime pri Ručgej v vasi Bukovica pri Vodica, ki je v Registru nesnovne kulturne dediščine. Po domače pa se je G izgovoril mehkejšje, tako kot ga izgovarja slovenski premier Robert Golob: Rudžhej. V istem registru, objavljenem tudi na spletu (www.hisnaimena.si), so še tri tretje narečne različice, ki so najbližje prvotnemu gnezdu priimka: pr Ručgi. Dobimo jih v Mengšu, Topolah in na Dobnem. Izvor vseh naštetih hišnih imen je priimek Ručigaj.

Rodovnik Ručigajev z najstarejšo letnico 1586 v gostišču Ručigaj na Dobnem. Za mizo sedijo 13., 14. in 15. generacija potomcev Volka Ručigaja.

Prva omemba priimka v matičnih knjigah je iz leta 1586. Zapisan je kot Ruzigaj. Lep in zelo lepo berljiv vpis krsta Jakoba Ručigaja, sina Jerneja Ručigaja in Maruše. Zanimivo, da je duhovnik napisal slovensko, Maruša, ne pa latinsko verzijo imena, Marija. Posebnost je tudi število botrov. Običajno je, da sta botra dva, v Mengšu pa so takrat bili kar trije. Mengeš je zapisan v nemščini, a ne pravilno Mannsburg, marveč kot Monspurg. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana (K 1583–1595, zv. 1, str. 55).

Priimek je, kot razlaga jezikoslovec Janez Keber, sestavljen. Ruči lahko izhaja iz velelnika glagola ručiti, kar pomeni suniti ali trčiti, v narečju rukniti. Ručati pa pomeni rjoveti ali godrnjati. Končnica -gaj pa, podobno kot -goj pride iz besede gojiti ali vzgajati. Ta končnica je sicer lastna najstarejšim slovenskim imenom iz časa naselitve Slovanov v naših krajih. Ručigaj bi lahko »prevredli« v Rukar, Sunko, Godrnjavko ali Kričač. (Se nadaljuje)

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)
Uživali boste v mirnih in prijetnih vodah v zasebnem življenju, hkrati pa vam bo vse lepo potekalo tudi na drugih področjih, saj boste z vedrega neba bodisi dobili dodatno finančno okrepitev ali pa si boste privoščili nekaj, kar ste si že dolgo želeli.

Bik (22. 4.–20. 5.)
Plehkosti, ki vas oz. nas obdajajo, se vam bodo zazdele neznosne in zaželeli si boste več pomena v vsakdanjem življenju. Planeti vam bodo naklonjeni pri sklepanju dogovorov, ne glede na vsebino, hkrati pa se boste počutili osvajalsko.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)
Na finančnem področju se bodo zadeve sprostile in mogoče boste deležni celo napredovanja. Lahko pa se boste samo odločili za nadgradnjo doma, ki vam bo prinesla novo varnost in hkrati samozavest. Intuicija vam bo delovala s polno paro.

Rak (22. 6.–22. 7.)
Sukanje energij vam bo prineslo dodatno karizmo in vsepovsod boste želi pozornost. Izkoristite ta trenutek in si uresničite želje, saj boste imeli vso potrebno podporo planetov. Deležni boste nepričakovanih in razburljivih novic.

Lev (23. 7.–23. 8.)
Upošteвайте željo po samoti, ki jo čutite že nekaj časa. Napolnili si boste baterije z energijo, hkrati pa boste potovali po svoji domišljiji in željah. Intuicija se bo povezala s kreativnostjo, zato boste ustvarjalci rešitev in svežih idej.

Devica (24. 8.–23. 9.)
Veliko se boste družili. Ta socializacija vam tudi pomaga pri polnjenju baterij. Samske device imate zelo dobre možnosti za spoznavanje novega partnerja, vsi pa boste razmišljali o življenju okoli sebe in kako ga lahko nadgradite.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)
Želi boste pozornost in priznanja in zelo dobro vam bo delo to občudovanje. Če si želite napredovanja in si želite izpolniti neko željo ali življenjski cilj, je zdaj pravi trenutek, da greste v akcijo in poskusite to doseči, saj vam bo šlo dobro od rok.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)
Po žilah se vam pretaka želja po potovanjih, in če ste še samski, lahko na teh potovanjih spoznate sorodno dušo oziroma potencialno boljšo polovico. Vezani se boste znašli na razpotju – ali se boste razšli ali pa pričeli reševati.

Strelec (23. 11.–21. 12.)
Prelevili se boste v osebo, ki bo opustila nekaj stvari iz preteklosti in hkrati pričela uresničevati svoje skrite želje. Poglobili boste odnose z boljšo polovico. Nekatere stvari se vam bodo na poti umaknile in spet druge približale.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)
Harmonija in romanca bosta v zraku in tudi samski kozorogi lahko spoznate boljšo polovico. Vezani boste z najdražjimi delili skrivnosti. Vaše delo bo deležno nenadnega prepoznavanja in priznavanja, kar naj vam da energijo za spremembe.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)
Upošteвайте željo po menjavi rutine, ki jo boste začutili v teh dneh. Deležni boste novic o družinskem članu ali pa o nepozabno lepem dogodku iz vaše preteklosti. Vse skupaj vam bo olajšalo oziroma pomagalo naprej v življenju.

Ribi (20. 2.–20. 3.)
Samske ribice boste deležne toliko pozornosti morebitnih partnerjev, da ne boste vedele, kam pogledati in s kom se spogledovati. V dvoje je veliko stvari lepših in lažjih, pa še temelje za prihodnost lahko postavite. Poskusite z novimi hobiji.

TA JE DOBRA

Ni mu vseh sosedova glasba

Sodnik: »Je res, da ste sosedu v okno vrgli velik kamen?«
Obtoženi: »Res je, toda moram vam povedati, gospod sodnik, da je bilo sosedovo igranje na trobento res nevzdržno!«
Sodnik: »Pa obžalujete svoje dejanje?«
Obtoženi: »Seveda, saj se je skozi razbito okno trobenta še bolj slišala!«

Univerzalne kapljice

V lekarni vpraša stranka: »Kakšne so pa tiste kapljice, kjer na steklenički nič ne piše?«
»To so prav posebne kapljice.«
»Za kakšen namen pa so?«
»Te dajemo pacientom, kadar ne znamo prebrati, kaj je zdravnik napisal na recept ...«

Napihovanje

Mihec pri stricu na kmetih vidi v svinjaku prašičke, ki ležijo in sesajo.
»Stric, ali ni to zelo naporno za prašičke?«
»Kaj pa?«
»Poglej, ves čas morajo napihovati svinjo, da je lepo debela!«

Rad bere

Učiteljica v pogovoru z učenci: »Janezek, mama mi je povedala, da zelo rad bereš.«
»Tako je,« potrdi Janezek.
»Si že bral Na klancu?«
»Ne, jaz berem, kjer hočem!«

LAŽJI SUDOKU

1				9	2			5
		2			5			4
3	9		8			7	6	
9				6		4	7	1
	7						3	
8	6	4		7				9
	5	6			4		1	3
4			2			8		
2			3	5				6

Rešitev:

9	7	6	2	5	8	1	7	3
1	5	9	8	1	2	6	4	7
3	1	2	7	8	6	9	5	4
6	2	5	4	1	7	9	8	3
8	9	6	2	7	1	4	3	5
1	2	7	8	9	5	6	2	4
2	9	1	7	8	6	4	3	5
5	8	2	6	4	7	9	1	3
9	6	2	6	9	4	1	7	3

TEŽJI SUDOKU

4	5					8		2
				7		9	5	
		8	4	1			6	
					7			9
		4		5		3		
1			8					
	7			6	4	2		
	6	5		8				
3		1						7

Rešitev:

8	7	9	6	2	5	1	7	3
1	6	7	8	2	5	9	4	3
5	3	2	9	1	6	4	7	8
2	7	5	3	8	9	6	1	4
9	2	1	5	6	7	8	3	4
6	8	1	2	7	9	5	4	3
3	9	2	1	7	8	6	5	4
7	5	8	2	3	1	9	4	6
2	1	8	9	6	5	4	7	3

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

DRUŠTVO T4M, PODLUBNIK 46, ŠKOFJA LOKA

TEK ŠTIRIH MOSTOV

17. 6. 2023, ŠKOFJA LOKA

VABLJENI NA 10 KM DOLG ŽUR

Občina Škofja Loka

VARUH ZDRAVJA VZAJEMNA

KNAUF INSULATION

Gorenjski Glas

www.t4m.si

Foto: Igor Martinšek

SESTAVIL: F. KALAN	SLOVENSKI SLIKAR (LEON)	AKONTA-CIJA	LEČA	AFRIŠKA VOLOVSKA ANTILOPA	ČAS BREZ VOJNE	ESTONEC	GREGOR TOZON	MERSKA ENOTA ZA SILO	GLAVNO MESTO BABILONIJE	KONJSKI CELNI JEREMEN	STAR IZRAZ ZA VRV	21	VELIKA OS	12	DOMAČA ŽIVAL, KI DAJE VOLNO	MIZARSKO LEPILO
PARK V BEOGRADU						22					ŽENSKI CEVLJ Z VISOKO PETKO					
NAUK O OČESNIH BOLEZNIH			20								GR. JUNAK, AJANT		AM. IGRALKA (CAMERON)		VINKO LOGAJ	
SLIKARSKA SMER							PLAN, PREDLOG					GRŠKI JUNAK (PO NJEM AKADEMIJA)	KOŠT V USESU			10
JUDOV SIN		23			STROGA ŠOLSKA KAZEN	KOLEŠAR POGAČAR						OTOK V KARBIH		KRATEK POTEK, TRZ		
KONEC POLOTOKA			IGRALKA POČKAJ					NEMORALA	SKUPINA LAIKOV							
KRAJ NAD VIPAVO				BORILNA VEŠČINA							3	PEVEC JUNKAR				
ATAIR EKARIT IMAGO KOPORC RENEKAT	HROŠČ V MOKI	AZJSKI RAKUNJI PES					POLJSKA CVETLICA									11
RADJSKI SPIKER							PLANINSKA STAJA					MANJ KOT TRI		FANT (POG.)	POLDRAG KAMEN	
AVAR			13		PEVKA BARUCA	KRAJ NA NOTRANJSKEM						TIRNA ZAPORNICA				
JAREK, PREKOP						GL. MESTO OMANA			4			OSKAR HUDALES				
IGRALEC RANER				DRAG KAMEN								MARKO ILESIC				
VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI				POSODA ZA PEPEL POKOJNIKA												9

Nagrade: 3-krat majica in nogavice T4M

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do srede, 24. maja 2023 na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Nazorjevi ulici 1.

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25			

Dnevi za krepitev zdravja

Telesna nedejavnost predstavlja zdravju večje tveganje kot kajenje in alkohol.

SIMON ŠUBIC

Kranj – V sklopu svetovnega dneva gibanja za zdravje (10. maj) in svetovnega dneva športa (31. maj) so v Centru za krepitev zdravja (CKZ) v kranjskem zdravstvenem domu za občane občin na območju upravne enote Kranj pripravili Dneve za krepitev zdravja. V Cerkljah so ga izvedli minulo sredo, v domu krajanov v Šenčurju

bo potekal 16. maja (med 15. in 18. uro), v avli Mestne občine Kranj 31. maja (med 9. in 12. uro ter med 15. in 18. uro), v Parku Bor v Preddvoru 6. junija (med 16. in 18. uro) in v Mladinskem športnem parku v Naklem 13. junija (med 15. in 18. uro).

Obiskovalcem dnevov za krepitev zdravja bodo na voljo različne aktivnosti, kot so testiranje telesne pripravljenosti, test hoje, analiza

telesne sestave, merjenje krvnega tlaka z razlago rezultatov in svetovanjem. Predstavili jim bodo programe, ki jih zanje izvajajo v CKZ. Udeležba je za vse brezplačna. Program izvaja ekipa, v kateri sodelujejo diplomirane medicinske sestre, fizioterapevti in kineziologi, psihologi in dietetiki.

Kot so pojasnili v CKZ, je Svetovna zdravstvena organizacija telesno nedejavnost označila za zdravju celo bolj

škodljiv dejavnik tveganja, kot sta kajenje in alkohol, pojasnjujejo v CKZ. Trenutna priporočila govorijo, da za izboljšanje zdravja koristi že od 150 do 300 minut telovadbe oz. telesne dejavnosti tedensko, od zmerne do visoke intenzivnosti. »Vadba je najcenejše zdravilo, ki ga imamo na voljo, dostopno je vedno, je brezplačno, potrebna je le dobra volja posameznika,« poudarjajo.

Prireditve z manj odpadki

MAŠA LIKOSAR

Bled Škofja Loka – Ekologi brez meja napovedujejo začetek sezone prireditve z manj odpadki, ki so del mreže Zero waste Slovenija. Pri tem si je deseterica organizatorjev iz vse Slovenije zadala cilj devetdeset odstotkov ločeno zbranih odpadkov in zmanjšanje skupnih količin odpadkov. Prvič so zavezo za odgovorno ravnanje z naravnimi viri in odpadki med drugimi sprejeli tudi organizatorji Evropskega prvenstva v veslanju na Bledu in Teka

štirih mostov v Škofji Loki. Po vsaki prireditvi bo tako potekalo tehtanje odpadkov, ki bodo s pomočjo ekoloških otokov, vidne izpostavitve in komuniciranja ter ponekod zelene straže dosledno ločeno zbrani, kar je eden od pogojev za pridobitev naziva. »Vedno več organizatorjev tudi vsebino dogodkov pripravlja v duhu trajnostnega razvoja,« pravijo Ekologi brez meja, ob tem pa dodajajo, da je za uspešno izvedbo ukrepov zero waste ključno sodelovanje celotne skupnosti, četudi prek občinskih meja.

Teden obrti in podjetništva na Loškem

KLARA MRAK

Razvojna agencija Sora in Območna obrtno-podjetniška zbornica (OOZ) Škofja Loka od 15. do 19. maja pripravljata Teden obrti in podjetništva na Loškem. V ponedeljek bo ob 17. uri moč obiskati Industrijsko cono Todraž. V torek ob 18. uri bo v Šolskem centru Škofja Loka brezplačni dogodek, imenovan TOP dogodek: Od prvih vtisov do uresničitve velikih vizij. V sredo ob 18. uri bo v Sokolskem domu odprtje razstave in podelitev nagrad dijakom šolskega centra. Svoje izdelke bodo javnosti predstavili

dijaki Šolskega centra Škofja Loka, najbolj ustvarjalni in inovativni bodo prejeli denarne nagrade OOZ Škofja Loka v skupni višini dva tisoč evrov. V okviru SPOT svetovanja Gorenjska bo na Tednu obrti in podjetništva na Loškem med drugim organiziran tudi brezplačni dogodek z naslovom Novosti in izzivi v rokodelstvu, ki se bo v petek ob 10. uri začel v prostorih OOZ. Rdeča nit srečanja bodo novosti, ki jih bo Zakon o ohranjanju in razvoju rokodelstva z deležniki podpornega okolja prinesel ohranjanju in razvoju rokodelstva ter rokodelcem, nosilcem znanja in veščin.

pravkar sprejet v tekmovalno selekcijo uglednega italijanskega filmskega festivala v Trentu.

Pomladno finiranje in Rokovnjaški tek

Duplje – Kulturno-turistično društvo Pod Krivo jelko in TVD Partizan Duplje v nedeljo, 14. maja, vabita na 24. Pomladno finiranje in 22. Rokovnjaški tek. Pohodnike pri Krivi jelki pričakujejo med 14.30 in 16.30, start tekov na tri in osem kilometrov dolgi progi pa bo ob 14.30 na igrišču za Osnovno šolo Duplje. Prijave bodo možne najkasneje pol ure pred startom. Dostop do prireditvenega prostora, kjer bo obiskovalce pričakal tudi ričet, bo možen le peš.

IZLETI

Planinski izlet DU Cerklje

Cerklje – Društvo upokojencev Cerklje v torek, 16. maja, člane vabi na planinski izlet na Korošico nad Ljubeljem. Zbirno mesto bo pred AMD Cerklje ob 7. uri. V primeru slabega vremena bo izlet v četrtek v istem tednu.

Kolesarski izlet DU Kranj

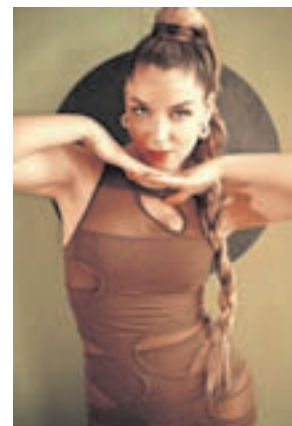
Kranj – Društvo upokojencev Kranj v torek, 16. maja, organizira kolesarski izlet na relaciji Kranj-Bistrica pri Trziču-Kranj. Pot, dolga 42 kilometrov, je srednje zahtevna. Odhod izpred mestnega vodnjaka na Glavnem trgu v Kranju bo ob 9. uri. Če bo deževalo, izlet odpade.

Izlet MDI Škofja Loka

Škofja Loka – Medobčinsko društvo invalidov Škofja Loka člane in težke invalide v soboto, 20. maja, vabi na poučni izlet, ki vključuje ogled trdnjave Kluže, obisk doma Trenta in muzeja v Kobaridu ter vožnjo z ladjico (Most na Soči). Odhod z glavne

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Ina Shai v klubu Blunout v Domžalah

Ina Shai, vokalistka in kantavtorica, bo v petek, 19. maja, v domžalskem klubu Blunout pričarala intimen večer poln intepretacij znanih uspešnic in avtorskih pesmi. Z Maticem Smolnikarjem na kitari in Anžetom Žurbijem na cajonu vas bo popeljala v ritme popa, soula in rnb-ja. Zaradi uspešnih priredb kot so "When We Were Young" ter "Oh My God" so jo mnogi označili za slovensko Adele, toda Ina se s svojimi avtorskimi

skladbami "What Is", "Touch" in "Queen", predstavlja v popolnoma drugi luči. Njene skladbe so prejele tudi podporo londonskega radija BBC. Ina Shai se je v Sloveniji prvič predstavila na EMI 2010, leto kasneje še v oddaji Slovenija ima talent. Po končani Gimnaziji Kamnik se je preselila v London, kjer je študij moderne glasbe zaključila z odliko. Večkrat je še nastopila na EMI, trenutno pa živi in ustvarja v Londonu, kjer končuje svoj prvi album. En naročnik Gorenjskega glasa si bo koncert v paru lahko ogledal brezplačno. Za sodelovanje v žrebu odgovorite na vprašanje: Kakšno je pravo ime Ine Shai in odgovore do ponedeljka, 15. maja, pošljite na koticek@g-glas.si.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Račune lahko prejimate tudi po elektronski pošti

- Če želite račune prejemati po e-pošti, nam na e-naslov narocnine@g-glas.si sporočite točno ime in priimek ter naslov, da vas bomo našli na seznamu.
- Na e-naslov, s katerega nam boste poslali osebne podatke, bomo poslali račun v obliki pdf, ki bo povsem enak položnici v tiskani izdaji.
- Sodobna tehnologija omogoča tudi hitro in preprosto plačevanje računov s pomočjo mobilnega telefona in QR kode.

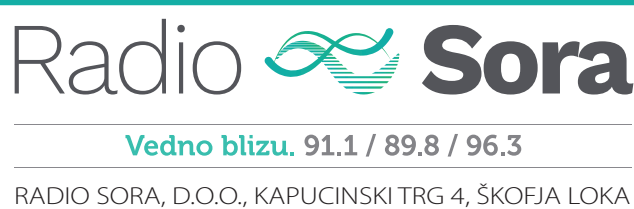
Prepričani smo, da boste zadovoljni.

Gorenjski Glas | www.gorenjskiglas.si

Sponzor nagradne križanke, ki je bila objavljena 18. aprila 2023 v Gorenjskem glasu je bilo podjetje Avtohiša Vrtač d.o.o. iz Stražišča pri Kranju. Nagrajenci: 1. nagrada: vikend vožnja z vozilom Golf – **Draga Turk**, Žirovnica, 2. nagrada: enodnevna vožnja z vozilom Golf – **Jože Šolar**, Škofja Loka, 3. nagrada: poklanja Gorenjski glas – **Štefka Lužan**, Žabnica. Nagrajencem čestitamo!

www.gorenjskiglas.si

RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

GG mali oglasi

E-POŠTA: malioglas@g-glas.si, TELEFON: 04 201 42 47
www.gorenjskiglas.si

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrtega do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630,
www.rozmanbus.si

TRST: 15. 6., STRUNJAN: 13.–18. 10., BERNARDIN: 12.–15. 11., ŠMARJEŠKE TOPLICE: 22.–27. 10., MORAVSKE TOPLICE: 21.–25. 5., RADENCI: 21.–25. 5., MADŽARSKE TOPLICE: 4.–8. 6., 2.–6. 10., MEDŽUGORJE: 14.–16. 10., BANJAVRUČICA S SARAJEVOM: 28.–31. 10., BANJA VRUČICA S TERAPIJAMI: 25. 5.–1. 6., 24. 9.–1. 10., 26. 9.–3. 10., 18.–25. 10., 21.–28. 10., 23.–30. 10., POTEPANJE PO BOSNI: 9.–13. 10., MORJE: VELI LOŠINJ: 12. 6., 14. 6., DUGI OTOK, OREBIČ, KORČULA – VEČ TERMINOV. Pokličite zainteresirani vozniki avtobusa.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PIREDITVE

Pogovor z ustvarjalci gorniške literature

Mojstrana – V Slovenskem planinskem muzeju bo v petek, 12. maja, ob 19. uri pogovor o gorniški literaturi. Gostje bodo trije priznani ustvarjalci: alpinist Dušan Jelinčič, tudi letošnji prejemnik nagrade Prešernovega sklada, vrhunski alpinist Andrej Štremfelj, prejemnik dveh zlatih cepinov, ter založnik, tekač in gornik Samo Rugelj. Dogodek bodo zaokrožili z ogledom dokumentarnega filma Tržaške prikazni o besedah in vetru v življenju Dušana Jelinčiča v režiji Dušana Moravca, ki je bil

»Katra« na dobrodelni poti

Habjanovi iz Selc so s pomočjo legendarne »katre« za dobrodelne namene zbrali že skoraj 19 tisoč evrov.

ANA ŠUBIC

Selca – »Katra«, ki je bila nekoč v lasti nekdanjega predsednika države Boruta Pahorja in nato družine Fratar iz Dravograda, z novim lastnikom Tomažem Habjanom iz Selc nadaljuje dobrodelno pot. V treh tednih so z njeno pomočjo v akciji Katra pomaga, 3. krog, zbrali že dobrih 18.800 evrov. Habjan je zadovoljen z odzivom na akcijo, s katero zbirajo denar za razvoj zdravila za dečka Urbana s prirojeno redko gensko mutacijo in za pripomočke za paraplegike v domu v Pacugu nad Fieso.

Akcijo naj bi sklenili konec junija na slovesnosti ob prazniku Občine Železniki, do tedaj pa bo Habjan s starodobnikom obiskal različne kraje in dogodke ter vabil k doniranju. Minulo soboto je bilo najdražje »katro« na svetu možno videti

Donacije so možne tudi s SMS-sporočili na številko 1919 s ključno besedo KATRCA5 ali KATRCA10, s čimer posameznik prispeva pet ali deset evrov.

Nekdanjo Pahorjevo »katro«, ki velja za najdražjo na svetu, je bilo v soboto možno videti na Poti ob žici v Ljubljani. Desno sta lastnik Tomaž Habjan in njegov sin Aljoša.

na Poti ob žici v Ljubljani; najbolj navdušeni pohodniki so se ob njej tudi fotografirali. Že pred tem je Habjan 1. maja z njo v družbi bratov Fratar gostoval na Ravnah na Koroškem na prireditvi ob prazniku dela, ki se je je udeležil tudi Pahor, in nato še v Dravogradu. Znano je že, da bo 11. junija z njo gostoval na Bledu, 29. junija pa na koncertu na Kongresnem trgu v Ljubljani. Habjan si želi obiskati vse mestne občine v Sloveniji in čim več gorenjskih občin.

Železnikarski župan Marko Gasser tako namerava stopiti v stik z drugimi gorenjskimi župani – s ciljem, da bi se »katra« ustavila tudi na prireditvah v njihovih občinah. »Prav tako bomo za donacije prek obrtne zbornice prosili podjetja na Gorenjskem,« je napovedal Habjan.

Sredstva sicer zbirajo na transakcijskem računu Območnega združenja Rdečega križa Škofja Loka (Kidričeva cesta 1, 4220 Škofja Loka), SI56 0700 0000 0187 397, sklic: SI00

784010-248, koda namena: CHAR, namen plačila: Katra pomaga 3. krog. Od nedavnega so donacije možne tudi s SMS-sporočili na številko 1919 s ključno besedo KATRCA5 ali KATRCA10, s čimer posameznik prispeva pet ali deset evrov.

Kot je znano, naj bi avto po koncu akcije postavili na ogled v stekleni paviljon v Selcih, Habjanov sin Aljoša, ki je tetraplegik, pa bo z njo pomagal v dobrodelnih akcijah za osebe s podobno usodo, kot je njegova.

Z oblačili do pogoždovanja

V sklopu projekta Wear&Share (slovensko nosi in deli) zbirajo rabljena oblačila, ki jih je mogoče reciklirati, iz izkupičkom pa bodo podprli slovensko podjetje Treecelet, ki bo poskrbelo za agropogoždovanje v Sloveniji.

MATEJA RANT

Kranj – Projekt podpira podjetje Answear, ki bo podarjenim oblačilom dalo drugo življenje, saj kot poudarjajo, je 95 odstotkov oblačil mogoče ponovno uporabiti. Poskrbeli bodo za brezplačne odvoze oblačil, ki jih bodo nato ali reciklirali ali prodali kot rabljena oblačila oziroma iz oblačil, ki niso več primerna za nošenje, pridobili vlakna za izdelavo blažilnih in izolacijskih materialov za avtomobilsko industrijo.

Za sodelovanje v projektu je mogoče podariti oblačila, ki so nepoškodovana in čista – brez lukenj ali madežev in neprijetnega vonja, saj jih bodo ponovno uporabili. Pakete, v katerih mora biti vsaj deset kilogramov oblačil, bodo prevzeli na domu in jih brezplačno odpeljali. Izkupiček, ki znaša 0,1 evra na kilogram oblačil, bodo

namenili slovenskemu podjetju Treecelet, ki se med drugim ukvarja tudi s sajenjem dreves, so pojasnili v podjetju Answear. »Tokratni projekt se bo navezoval

Pakete, v katerih mora biti vsaj deset kilogramov oblačil, bodo prevzeli na domu in jih brezplačno odpeljali.

na agropogoždovanje v Sloveniji. To je način pogoždovanja na kmetijskih površinah, ki ne omogoča le podnebnih izboljšav, temveč tudi izboljšanje poljedelskih razmer v Sloveniji. « Pri tem bodo po besedah ustanovitelja in vodje projektov pri podjetju Treecelet Mihe Hrovata sodelovali s kmeti, ki imajo površine za zasaditev dreves in tudi načrt zasaditve.

Mednarodni dnevi mineralov, fosilov in okolja

Tržič – Jutri, 13., in v nedeljo, 14. maja, bo v prenovljeni dvorani nekdanjega kompleksa BPT, ki danes predstavlja galerijsko-prireditveni prostor, potekal že 49. Minfos. Dvodnevni dogodek s pestrim programom velja za največji razstavno-prodajni sejem mineralov, fosilov in nakita v Sloveniji ter gosti tako domače kot tudi tuje razstavljalce. Obiskovalci bodo lahko uživali v strokovnih in priložnostnih razstavah, na voljo pa bo tudi več izobraževalnih in ustvarjalnih delavnic. Tudi tokrat so organizatorji poskrbeli za dodatna doživetja z vodenimi ogledi v Dovžanovo sotesko in Šentanski rudnik. Uradno odprtje Minfosa bo potekalo pred vhomom v prenovljeno dvorano BPT v soboto ob 9. uri, razstaveni prostor bo prvi dan odprt do 19. ure, v nedeljo eno uro manj. Poleg tega pa si je v Galeriji Paviljona NOB v Tržiču vse do nedelje mogoče ogledati tudi razstavo fotografij Slovenskega geološkega društva z naslovom Geopestrnost pred domačim pragom.

Cesta v Planino pod Golico bo odprta

Jesenice – Zaradi slabe vremenske napovedi bo ta konec tedna cesta v Planino pod Golico odprta in organizirani avtobusi v sistemu Med narcise z busom ne bodo vozili, so sporočili z Občine Jesenice. Po načrtih naj bi za obiskovalce narcisnih travnikov avtobusni prevoz organizirali prihodnja dva konca tedna, to je 20. in 21. maja ter 27. in 28. maja. Za to so se odločili zaradi velikega števila obiskovalcev, ki za majhen kraj in neokrnjeno naravo predstavljajo veliko obremenitev. Parkirišč v Planini pod Golico namreč ni dovolj, prav tako pa želijo razvijati trajnostni turizem.

Vreme bo nestanovitno

Ledeni možje prinašajo nestanovitno vreme, mokra naj bi bila tudi Zofka.

ANA ŠUBIC

Kranj – Danes goduje prvi od treh ledenih mož – Pantracij, jutri in pojutrišnjem pa še Servacij in Bonifacij. Po ljudskem izročilu naj bi prinašali hladno in deževno vreme, zato se po njih ravna jo številni vrtničarji, ki saditev sadik, zlasti plodovk, raje

zamaknejo v čas po ledenih možeh. V teh dneh sicer ne bo pozebe ali ekstremno nizkih temperatur, bo pa po napovedih meteorologa Branke Gregorčiča z Agencije RS za okolje danes in jutri vreme spremenljivo, nastajale bodo krajevne plohe in posamezne nevihte. Jutranje temperature bodo na

Gorenjskem med šest in devet stopinjami Celzija, popoldanske pa med 12 in 16, kar je približno dve stopinji pod dolgoletnim povprečjem. V nedeljo se bo dež predvidoma spet okrepil in ponehal v noči na ponedeljek. V ponedeljek bo spremenljivo do pretežno oblačno s kakšno ploho. Kot kaže,

naj bi bila tako tudi Zofka, ki goduje v ponedeljek, mokra in bo upravičila svoj sloves.

Nekateri pregovori, povezani z ledenimi možmi in Zofko, temeljijo na dolgoletnem ljudskem izročilu, a jih je po besedah Gregorčiča treba jemati z nekaj rezerve. »Na našem območju imamo v aprilu v povprečju dva prodora hladnega polarnega zraka, v maju pa enega. Ta se ne zgodi nujno vsako leto in tudi ne nujno med 12. in 14. majem. Letos bo ohladi tev dokaj neizrazita.«

vremenska napoved

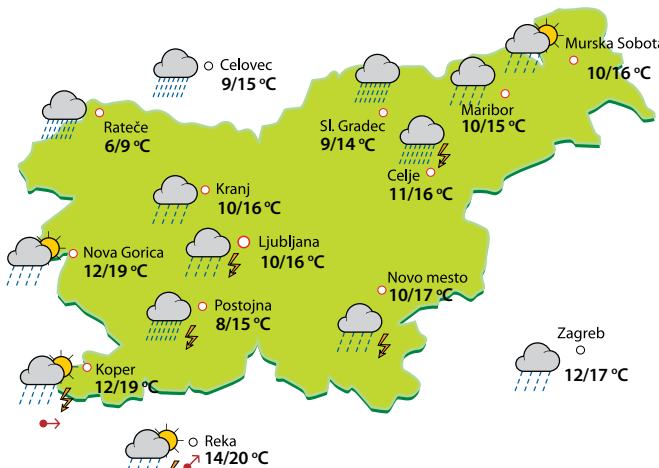
Danes in jutri bo spremenljivo do pretežno oblačno s pogostimi krajevnimi plohami, lahko tudi posameznimi nevihtami. V nedeljo bo oblačno in deževno. Vse dni bo razmeroma sveže, meja sneženja bo na nadmorski višini okoli 1800 m.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK
8/15 °C

SOBOTA
8/16 °C

NEDELJA
9/14 °C

NA GLAS

aforizem

Sosodov kruh je superživilo, sosodina žemljica superpoživilo.

Milan Fridauer - Fredi